

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Dissertatio XXVII. An inficiatur Simoniaë labe, qui dat temporale pro
spirituali, solum tamquam motivum, vel tamquam gratuitam
co[m]pensationem? Et quid, si temporale sit principale motivum, imò & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

quidem difficultas est, an reus possit manifestare delictum testis, quod sibi commissum est ex fide secreti cum pacto de coelando. Et quidem eiusmodi pactum de secreto coelando est iniquum, v. g. Si eius secretum vergat in damnum grave Reipublicæ, aut tertij. Tunc enim pactum non obligat, etiam si iuramento firmetur: quia iuramentum non est vinculum iniquitatis. Si tamen tale sit pactum, vt licite possit servari, illud obligat iure naturali. Et ideo reus non potest se defendere manifestando delictum occultum testis, quod sub pacto tenetur coelare, nisi circumstantiæ aliquæ concurrant, quæ pactum reddant irritum.

54. Secundo, si reus sciat illud delictum, quia illud sibi manifestaverat testis causa petendi consilij, strictius obligatur reus ad coelandum, non solum ex pacto tacito, quod intervenit in petitione Consilij; sed quia ipsa necessitas petendi consilium facit pactum esse strictioris obligationis. Quod adeo verum est, vt etiam in Religione, in qua Religiosi cedunt iure suo, vt manifestentur superiori eorum defectus ab eo, qui extra confessionem eos noverit, P. Suarez tom. 4. de Religione, tract. 10. lib. 10. cap. 7. num. 23. dixerit, hoc statutum non extendi ad illa, quæ subditi: *Secreto, & Consilij petendi gratia, vt dirigantur, vel inveniuntur, alteri communicaverint.* In tali ergo hypothesi reus non habet ius manifestandi delictum testis; atque adeo peccabit contra iustitiam, si illud manifestet.

55. Tertio, cum per iniuriam cognovit reus eiusmodi delictum, iure naturali tenetur ad illud coelandum, v. g. Si contra ius illius aperuit litteras ab illo, vel ad illum missas, & illis cognovit delictum eius. Qua-

re delictum sic cognitum per iniuriam, non potest reus manifestare pro sui defensione; neque enim habet ius ad talem defensionem: quod si manifestet, erit detractio læthaliter culpabilis. De his strictis obligationibus secreti videantur Sotus lib. de secreto membr. 3. quæst. 4. P. Molina to 5. de iust. tract. 4., disp. 3.4., & 5. P. Thomas Sanch. tom. 2. Confil. lib. 6. cap. 6. P. Lessius de iust. cap. 11. dub. 8., & 9. P. Georgius Gobatus tom. 3. tract. 5. cap. 19. sect. 10. & 11., & plures apud ipsos.

Sotus.
Molina.
Tho. Sanch.
Lessius.
Gobatus.

DISERTATIO XXVII.

An inficiatur Simonia labe, qui dat temporale pro spirituali, solum tanquam motivum, vel tanquam gratuitam compensationem? Et quid, si temporale sit principale motivum, imo & finis rei spiritualis consequendæ?

CAPVT I.

Referuntur propositiones damnate, & præmittuntur aliqua.

SYMMARIUM.

*Definitio Simonia, ex S. Thoma num. 3.
Quid intelligatur nomine emptionis, & venditionis, ex S. Thoma. nu. 4.
Maior eius rei explicatio, ex S. Thoma. & S. Bonaventura. num. 5.*

Du-

Suar.

Duplex est Simonia, scilicet iuris divini, & iuris humani. num. 6.

Obiectio Gonetii contra hanc divisionem. num. 7.

Authores admittentes eam divisionem. num. 8.

Quomodo non inferatur mutari naturas rerum per hoc, quod admittatur Simonia iuris humani? num. 9. & seqq.

Quomodo permutatio Beneficiorum sit Simoniaca? num. 12.

1. **Q**uadragesima quinta ex dānatis propositio sic se habet: *Dare temporale pro spirituali non est Simonia, quando temporale non datur tamquam pretium, sed dumtaxat tamquam motivum conferendi, vel efficiendi spirituale; vel etiam, quando temporale sit solum gratuita compensatio pro spirituali, aut e contra.*

2. Propositio quadragesima sexta hæc est: *Et id quoque locum habet, etiam si temporale sit principale motivum dandi spirituale; imo etiam si sit finis ipsius rei spiritualis sic, ut illud pluris aestimetur, quam res spiritualis. Ut ergo assequamur plenam intelligentiam harum propositionū, & damnationis earum, aliqua breviter præmittenda sunt.*

3. Præmitto primo, definitionem Simoniæ traditam à S. Thoma 2.2 quæst. 100. art. 1., & à Theologis omnibus acceptam, esse hanc. *Est studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum.*

4. Præmitto secundo, ipsum Doctorem Angelicum explicasse, quid intelligatur nomine emptionis, & venditionis, his verbis: *Ad quintum dicendum, quod nomine emptionis, & venditionis intelligitur omnis contractus non gratuitus. Vnde nec permutatio præbendarum, vel Ecclesiasticorum beneficiorum fieri potest*

authoritate partium absque periculo Simoniæ. Ex quibus verbis patet primo, omnem contractum onerosum, sive (quod idem est) non gratuitum circa spiritualia, vel spiritualibus annexa, esse Simoniacum. Etque conforme iuri Canonico in cap. Quæsitum, de rerum permutat. ubi dicitur: Præsertim pactione præmissa, quæ circa spiritualia, vel connexa spiritualibus, labem semper continet Simoniæ. Patet secundo, definitionem S. Thomæ non limitari ad Simoniam iuris divini, sed extendi etiam ad eam quæ iure humano inducta est, qualis est, quæ versatur circa præbenda, & beneficia Ecclesiastica.

5. Id autem magis declarat Angelicus Præceptor in 4. dist. 25. quæst. 3. art. 3. corp. his verbis: *Dicendum, quod Simonia, ut dictum est, consistit in emptione, & venditione spiritualium, vel eorum, quæ sunt eis annexa. Emptio autem, vel venditio, non solum consistit in datione, vel acceptione pecunie, sed omnium eorum, quorum potest pretium nummismate mensurari. Omnis autem temporalis commodi pretium potest nummismate mensurari: Et ideo quicumque pro aliquo temporali comodo dat aliquid spirituale, vel spirituali annexum, Simoniã committit.* Ex quibus satis constat, quomodo intelligendum sit nomen prætij, quo utuntur Doctores in hac materia Simoniæ; non enim intelligitur sola pecunia, sed quicquid potest pecunia aestimari. Et consonat S. Bonaventura in 4. dist. 25. art. 5. his verbis: *Dicendum, quod non sumitur ita stricte venditio, & emptio in definitione Simoniæ: sed dicitur venditio, quando quodcumque pretium facit, dari spiritualia; pretio largo modo sumpto pro temporali omni, quod est tota, & sola causa dationis.*

6. Præmitto tertio, aliam esse Simoniam iuris divini, in qua datur pre-

pretium pro re spirituali: cuius labe infectus est Simon Magus, dum contendit emere ab Apostolis donum supernaturale. Alia est iuris humani, quo Sacri Canones interdicit dare, & accipere pretium temporale pro iure etiam temporali, quod spiritualibus est annexum. Et ita cum Beneficium Ecclesiasticum sit ius percipiendi annuos redditus, annexum tamen officio spirituali; Simonia est iuris humani (iuxta probabilem sententiam plurimorum Theologorum, & Canonistarum) dare aliquid temporale pro assequenda collatione Beneficij Ecclesiastici.

7. In hanc tertiam positionem acriter invehitur Gonetus in disertatione de Probabilit. num 147. Ait enim: *Cum Ecclesia non possit mutare naturas rerum, nec efficere, quod Simonia sit id, quod vere Simonia non est, si obligatio pecunia per modum illecebra ad conferendum beneficium permoventis, Simonia labe careat, ex eo praescisse quod Ecclesia legibus, & Canonibus vetetur, Simoniaca dici non poterit, subindeque à rebus humanis exulabit.* Et num. seqq. subiungit: *Inepta plane ad oppositum, & chymaevica videtur distinctio illa simoniae in simoniam iuris Divini, & iuris Ecclesiastici, quam ad vim rationum precedentium eludendam Recentiores Casuista excogitarunt.* In quibus verbis duo notanda veniunt. Primum quod dicat, eam divisionem à Recentioribus Casuistis esse excogitatam, Secundum, quod dicat, ex eo quod Ecclesia non possit mutare naturas rerum, non posse dari simoniam iure humano, quæ non sit talis iure divino.

8. Circa primum egregie decipitur Gonetus; sunt enim sapientissimi viri tam veteres, quam recentiores, qui docent, dari simoniam iuris humani. Ita P. Suarez tom 1. de Relig.

tract. 3. lib. 4. cap. 2. num. 1. ubi sic: *Ante omnia ergo supponenda est divisio simoniae in eam, quæ est contra ius divinum, & eam, quæ tantum est contra Ecclesiasticum. Quam divisionem omnes fere admittunt: ut de iurisperitis constat ex Glossa in cap. [Cum pridem] de pactis. verb. [Illicita pactionis] Alia Glossa in cap. [Ex parte] 1. de offic. deleg. verb. [Dimittere] Quam ibi Innocentius, Ostiensis, Abbas, & alij approbant. Idem sentit Glossa in cap. [Salvator] 1. quæst. 3. verb. [Et iudicem] Turrecremata in cap. [Latorem.] art. 2. num. 5. 1. quæst. 1. Eandem distinctionem admittunt Theologi, uno, vel alio excepto, ut infra, Et deinde cap. 24. num. 12. pro sententia asserente esse simoniam tantum contra ius canonicum vendere beneficium Ecclesiasticum intuitu solum temporalitatis refert Felinum, Decium, Ananiam, Cardinalem, Alexandrum, Iulium Sarum, Navarrum, Vgolini, & Thomam de Argentina. Vide quot, & quanti Doctores ex veteribus propugnant simoniam iuris Ecclesiastici. Quo ergo iure dixit Gonetus, quod id: *Recentiores Casuista excogitarunt?* Ut omittam immensam phalangem Theologorum recentiorum eandem conclusionem propugnatum.*

9. Ad secundum, quod subiungit, non dari simoniam iuris Ecclesiastici, ex eo quod Ecclesia non possit mutare naturas; atque adeo non posse facere, quod sit simonia ea, quæ iure divino talis non est; respondeo, multis demonstrationibus ostendi posse, nullius esse momenti eum discursum desumptum ex Durando quem refert P. Suarez cit. cap. 7. sed quia hæc in præfenti breviter discursio, illis supersedeo, videndis apud P. Suarez eo cap. 7.

10. Solum dicam, non mutari rerum

rerum naturas, per hoc quod detur simonia iuris humani. Etenim cum ad Ecclesiam pertineat determinare cultum, quo veneranda est Sacra Eucharistia, ita præcepto suo statuit, ne quis accipiat Eucharistiam, nisi ieiunus. Ante præceptum Ecclesiasticum non erat sacrilegium, communicare non ieiunum; sicut neque est sacrilegium, quod moribundus communicet non ieiunus, quia præceptum non extenditur ad moribundum. Sed post præceptum Ecclesiæ, sacrilegium est, quod quis communicet non ieiunus, extra periculum mortis. Sed numquid Ecclesia mutat naturas rerum, quia expræcepto suo resultat, esse sacrilegium, quod ante præceptum non erat sacrilegium? Minime. Imo potius ipsa rei natura postulat, quod cum Ecclesia id præcipit ob reverentiam Eucharistiæ, qui violat id præceptum, dilinquat contra reverentiam debitam Eucharistiæ; atque adeo committat sacrilegium.

11. Sic similiter in simonia, quia Ecclesia præcipit, neminem privata autoritate commutare unum beneficium cum alio (quod ante præceptum non erat illicitum) idque præcipit ex motivo Religionis, ideò resultat irreligiositas simoniæ. Videatur P. Suarez. cap. 7., ubi declarat tres modos, quibus potest committi simonia iuris Ecclesiastici, nempe ex parte contractus, & ex parte rei venditæ, & ex parte pretij. Confirmatur. Nam antequam Ecclesia prohiberet, ne examinatus ad beneficium parochiale det aliquid, etiam gratis, & liberaliter examinatori; licitum erat dare illud gratis; & tamen Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 18. de Reform. ait: *Caveantque, ne quidquam prorsus occasione huius examinis, nec ante, nec post accipiant; alioqui simoniæ vitium tam ipsi, quam*

alij dantes incurrant. Numquid ergo mutavit Concilium naturam simoniæ; quia declarat simoniacos esse eos, qui ante prohibitionem non erant tales? vide infra cap. 3. art. 2.

12. Præmitto quarto id, quod docui in 3. part. Cris. Theol. disp. 68. cap. 3., permutationem beneficiorum factam autoritate partium, & sine autoritate Prælati competentis, esse proprie simoniacam, & ei convenire definitionem communem simoniæ supra datam. Et ratio est: nam hoc beneficium A, sive ius percipiendi annuos redditus est quid extrinsece spirituale: sed datur pro alio iure temporali percipiendi annuos redditus, scilicet Beneficij B. ergo datur spirituale pro temporali. Quod argumentum late prosecutus sum loco citato.

13. Præterea, nam iuxta definitionem S. Thomæ supra relati, *simonia est studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum;* & iuxta eiusdem declarationem supra positam, nomine emptionis, & venditionis intelligitur omnis contractus non gratuitus: sed permutatio unius beneficij cum alio, propria autoritate facta, est contractus non gratuitus: ergo simoniaca est.

CAPVT II.

Quam certum sit, esse simoniam dare temporale tamquam motivum pro spirituali assequendo, vel efficiendo; aut spirituale pro temporali?

SUMMARIUM.

Conclusio tamquam certa statuitur, & explicatur. num. 15.

Duplex modus, quo potest casus contingere, scilicet pacto implicito ex parte utriusque, vel ex parte unius tantum. num. 16., & 17.

In his casibus datur simonia saltem mentalis. num. 18.

Quando quis dat munera, qua possunt allicere animum ad dandum spirituale, simoniam committit. num. 20.

Colligitur, in simonia non dari parvitatem materiae. num. 21.

Qui leviter inclinatur animum electoris, absolute non inducit. Ex S. Thoma. num. 23.

Qui offert temporalia sub ea intentione, quod recipiat spiritualia, simoniacus est. num. 24.

Et inde colligitur demonstratio conclusionis. num. 25.

Obiectio solvitur num. 26. & seqq.

Cum offertur temporale tamquam motivum ad obtinendum spirituale, temporale equivalenter est pretium. num. 28.

Quando corrumpitur Iudex muneribus, dicitur vendere iustitiam. & Quid inde pro conclusione? num. 29. & seqq.

Qui dicunt ad simoniam requiri rationem pretij, non excludunt rationem motivi. num. 31.

Per pecuniam parare sibi viam ad spirituale obtinendum, simoniacum est. Ex S. Thoma. num. 32.

Eadem veritas ostenditur ex eo, quod omnis pactio circa spiritualia simoniaca est. num. 33.

In ratione motivi invenitur pactum. num. 35.

An possit accipi aliquid temporale spirituali annexum propter temporale tamquam propter motivum intrinsecum? remissive. num. 36.

14 **P**ROPOSITIO damnata, reperitur, ut iacet, in P. Valencia tom. 3. disp. 6. quaest. 16. puncto 3., & in alijs Authoribus. Sed cum praefatus Author ibidem quaestione 2. in responsione ad 2. obiectionem, dicat esse simoniam, dare temporale tamquam motivum pro obtinendo beneficio Ecclesiastico, quia id est ab Ecclesia prohibitum in Sacris Canonibus, dubitari potest, in quo sensu loquatur P. Valencia. Quod dubium à Romana Cathedra decidendum censui in 3. part. Crif. Theol. disp. 57. num. 129., sicut & modo censeo.

15. Igitur tamquam certum statuendum est, id esse simoniacum. v. g. Titius ambitiosus obtinendi beneficii dat summam pecuniae Collatori, aut praesentatori beneficii Ecclesiastici, eo fine, ut praesentator, vel Collator inde moveatur, ut praesentet illum, aut conferat illi beneficium, nullo pacto expresso, neque implicito, cuius sit externum aliquod signum. Similiter si quis conferat alteri beneficium, aut resignet beneficium in favorem illius eo fine, ut moveatur ad dandum illi aliquam pecuniae quantitatem, aut aliquid aequivalens temporale. Eodem modo est simoniacus peccator, qui cum sit indignus absolutione Sacramentali, sine vilo pacto expresso vult munc-

muneribus consequi absolutionem à Confessario; vel si quis muneribus corrumpat Iudicem Ecclesiasticum, vt in favorē sui exercent iurisdictionem spirituales.

16. Hi autem casus duplici modo contingere possunt. Primo, si Titius sine pacto expresso offerat munera Sempronio, vt inde moveatur iste ad resignandum beneficium in favorē illius, & Sempronius cognoscat animum offerendi munera, & re vera moveatur ad talem resignationem, illamque faciat; & hoc modo vterque est simoniacus mentali simonia, & est pactum implicitum ex parte vtriusque: nam quamvis verbis non paciscantur, id faciunt medijs signis externis, quæ gerunt vires verborum. Munera enim data Clerico resignaturo sunt signa, vnde colligit iste, voluntatem prætenforis dandi munera, vt adquirat beneficium; & resignatio beneficii in favorem prætenforis est signum, ex quo colligit prætenfor, Clericum resignatorem attendisse ad sua munera, & propter illa motum esse ad resignationem faciendam in favorem illius. Pactum ergo illud constituitur ex eiusmodi signis externis.

17. Secundo modo contingit casus, ita vt Titius offerat munera Clerico resignaturo, eo animo, vt moveatur ad hoc, quod resignet infavorem eius; Clericus tamen resignaturus recipiat munera, & non cognoscat intentionem Titij, neque vllō modo moveatur ex illis muneribus ad resignandum in favorē eius. Et in hoc casu non est pactum vtrimque completum, sed tamen Titius ex parte sua intentat id genus pacti. In quo casu Titius solus est simoniacus, quia intentat id genus permutuationis rei temporalis pro spirituali. Et quidem simonia non dicitur esse contractus emptionis, & venditio-

nis, sive permutuationis rei temporalis pro spirituali; sed est studiosa voluntas emendi, aut vendendi, sive permutandi, & ideo stat quandoque simonia ex parte vnius dumtaxat. Quod clare conspicitur in facto simonis Magi (vnde simonia nomen ortum est) qui cum voluerit emere donum Dei, Apostoli compefecerunt eius sacrilegam audaciam.

18. Et quidem in his omnibus casibus, in quibus datur temporale vt motivum pro assequendo spirituali, aut è converso, reperiri simoniam, multis argumentis ostendi potest. Et primo quidem evidens est, in his casibus dari simoniam mentalem; hæc enim consistit in eo, quod detur aliquid temporale cum interna intentione obtinendi aliquid spirituale, vt omnes Theologi, & Iurisprudentes explicant; sed in his casibus, in quibus datur temporale tamquam motivum pro spirituali assequendo, vel è contra, datur temporale cum intentione interna obtinendi spirituale: ergo in his casibus datur simonia mentalis.

19. Et hinc fit, quod pro hac sententia citari possunt omnes Theologi, & Iurisprudentes, qui communi suffragio docent; dari simoniam mentalem, & esse eam, quam explicuimus. Videantur P. Suarez, *Suar.* tom. 1. de Relig. tract. 3. lib. cap. 41. id manifeste probans ex cap. *Tua nos*, & ex cap. vlt. de simonia, & omnes Interpretes eorum capitum.

20. Probatum secundo ex cap. *Et si quaestiones. §. Quod autem.* de simonia, in quo videtur clare contineri hæc conclusio. *Quod autem scriptum est: Beatus qui excutit manus suas ab omni munere; de illis donis dictum est, quæ accipientis animum allicere, vel pervertere solent: quoniam si ipsa etiam persona electi offerat ordinatori, vel consecratori,*

Z. z z

suo

fuo electuarium aut de vino, siue de alijs huiusmodi, quæ modici pretij fuerint, & quæ voluntatem recipientis inclinare, vel mouere non debeant, non tamen Ecclesia Romana interpretari consuevit, accipientem in his delinquere, vel donantem. Ex quibus verbis clarissime constat, eum, qui ordinatori suo præbet ea munera, quæ accipientis animum allicere, & mouere possunt ad dandum spirituale, quod petitur, simoniacum esse: si vero præbeat ea munuscula esculenta, aut poculenta, quæ voluntatem recipientis mouere non debeant, tunc à simonia excusari. Quid clarius dici potuit pro conclusionem asserente, esse simoniam, si detur munus alicuius valoris, tamquam motivum, aut quod possit esse motivum ad dandum rem spiritualem?

21. Et hinc deciditur ea quæstio: [An in materia simoniæ detur paruitas materiæ?] ex hoc enim cap. *Et si quæstiones.* videtur fulciri communis sententia negans. Si enim daretur paruitas, materiæ, esset, cum quis electori. v.g. dat aliquid modici pretij: sed in hoc casu omnino excusat Pontifex à simonia eum, qui dat rem modici pretij: non ergo datur paruitas materiæ.

22. Dices, posse contingere, quod persona electi det aliquid modici pretij, & moveat leuiter animum electoris: ergo tunc dabitur paruitas materiæ in motivo, atque adedò in simonia.

23. Sed contra est. Quia mouere, & inducere animum electoris ad dandum beneficium, est vehementer inclinare animum illius, nam qui leuiter inclinatur, non dicitur inducere: sicut ergo leuiter, & vehementer sunt termini inter se invicem repugnantés, ita motivum, & leuiter mouere; esse inductivum, & leuiter inducere. Ideò S. Thomas in 4. dist. 25.

art. 1. quæst. 3. ad 1. dixit. *Quia non est probabile, quod animus Iudicis spiritualis flectatur ad aliquid faciendum pro paruo munere.*

24. Probatur tertio ex cap. *Tua nos.* De simonia, vbi Innocentius III. consulitur, an sit simonia, quod Clericus quidam obtulerit bona sua Ecclesiæ Canonicorum postulans, vt ipse recipiatur vt Canonicus talis Ecclesiæ. Et responder Pontifex, quod si intervenit pactum de hoc inter Clericum, & Canonicos, isti, & ille simoniaci sunt; si vero, postquam obtulit sua bona Ecclesiæ, postulauit, vt reciperetur in Canonicum sine vlllo pacto, non sunt rei simoniæ. Sed quid, si non interveniente pacto expresso, ipse Clericus offerret ea intentione, vt inde mouerentur ad recipiendum illum in suam Ecclesiam, & simonialiter Canonici mouerentur ex illa oblatione bonorum ad admittendum illum ad Canonicatum? Responder Pontifex: *Si tamen is, qui talem donationem facit, eam intentione ducatur, vt per temporalia bona, quæ offert, spiritualia valeat adipisci, & Clerici, qui eum in fratrem admittunt, non essent eum, nisi commoda temporalia perciperent, admissuri, sine dubio tam ille, quam isti apud districtum Iudicem (qui scrutator est cordium, & cognitor secretorum) culpabiles indicantur.*

25. Itaque quod Clericus offerat bona sua Ecclesiæ Canonicorum sine pacto, ea intentione, vt per hanc oblationem obtineat Canonicatum, est offerre bona sua tamquam motiuum ad obtinendum Canonicatum: sed Pontifex declarat, Clericum, sic offerendo sua bona, esse coram Deo simoniacum; sicut, & Canonicus, si intentione simili id admittant: ergo ex declaratione Pontificis, simoniacum est offerre bona sua tamquam motiuum ad obtinendum Canonicatum.

Dices.

26. Dices, Pontifex non dicit, eos esse simoniacos, sed coram Deo culpabiles. Ergo ex hoc textu non recte probatur, id esse simoniacum.

27. Sed contra est: esse culpabilem in offerendo pecuniam ad obtinendum Canonicatum, non potest esse culpa in alio genere, quam simoniæ: ergo idem est dicere esse culpabilem in hoc, quod offerat pecuniam ad obtinendum Canonicatū, ac dicere esse culpabilem vitio simoniæ. Ideò posuit terminū *culpabiles*, & non vsus est voce *simoniaci*, ne videretur eos adnumerare simoniacis, qui tales sunt in foro exteriori; quia cum intentio sit res occulta, solum ea potest cognosci à Deo, qui scrutator est eorum. Et ideò Glossa verb. *Culpabiles*. dicit. *Isti simoniaci non dicuntur, quantum ad Ecclesiam.* Id est, in iudicio Ecclesiæ. Glossa marginalis ibid. subiungit. *Tenendum tamen est, quod numquam sola intentio inducit, nisi mentalem.* Vide etiam pro assertione præcipuà cap. *Mandato*. de simonia.

28. Probatur quarto. Quoties datur oblatio temporalis pro spirituali, quæ æquivalenter est emptio, sive in qua illud temporale æquivalenter est pretium, committitur vitium simoniæ; sed quando offertur temporale tamquam motivum ad obtinendum spirituale, ea oblatio æquivalenter est emptio, & illud temporale æquivalenter est prætiū: ergo cum sit eiusmodi oblatio temporalis tamquam motivum ad obtinendum spirituale, committitur simonia. Maiorem supponunt communiter Theologi, & Iurisperdentes, qui dum definiunt simoniam esse emptionem, & venditionem spiritualis pro temporalis, aut è converso, dicunt ita intelligi definitionē, ut intelligatur quilibet contractus onerosus, qui in prudentium existi-

matione sit æquivalenter emptio, & venditio.

29. Iam vero minor probatur manifeste. Nam ubi quis datis muneribus movet Iudicem, ut ferat pro illo sententiam iniquam, omnes dicunt, Iudicem vendidisse Iustitiā. Quare, nisi quia in prudentium existimatione pro eodem est vendere iustitiam, ac moveri pecunia, aut muneribus ad inferendam iniustitiam? Ergo offerre temporale tamquam motivum ad obtinendum spirituales, sive quod idem est, movere muneribus collatorem, ut illi conferat beneficium Ecclesiasticum, est æquivalenter emptio, & præfata munera sunt æquivalenter pretium, & in prudentium existimatione, pro eodem habetur muneribus movere collatorem ad conferendum beneficiū, ac si re ipsa daretur emptio, & venditio. Qua in re non spero, inveniri disparitatem.

30. Et vrgetur constituendo utramque hypothese in Iudice Ecclesiastico, qui exercet iurisdictionem Ecclesiasticam circa ius ad beneficium, quod habet Titius contra Sempronium. Si ergo Sempronius muneribus corrumpat Iudicem, ut pro illo ferat sententiam iniquam, & conferat ei beneficium, dicitur Iudex vendidisse iudicium, propter munera, quæ ad id moverunt: ergo dicitur etiam vendidisse collationem beneficij, propter munera, quæ ad id movebant.

31. Hinc fit, quod quamvis alii qui Recentiores dicant, ad simoniam omnino requiri rationem pretij, non propterea damnandi sunt, tamquam si excluderent rationem motivi; quia expresse docent non debere intelligi pretium formale, sed id, quod fuerit æquivalenter, seu virtualiter pretium. Constat autem ex dictis, id genus motivi virtualiter, & æqui-

valenter esse pretium.

32. Probatur quinto. Nam iuxta S. Thomam 2. 2. quæst. 10. art. 2. ad 5. simoniacum est: *Per pecuniam parare sibi viam ad spirituale obtinendum*: sed qui dat pecuniam collatori, tamquam motivum ad spirituale obtinendum, per pecuniam parat sibi viam ad spirituale obtinendum: ergo simoniacum est dare pecuniam, aut aliquid aliud temporale collatori, aut presentatori, tamquam motivum ad spirituale obtinendum.

33. Probatur sexto. Nam, ut constat ex cap. *Quæsitum*. De rerum permut. Et cap. *Tua nos*. De simonia, & ex alijs textibus iuris Canonici, omnis pactio, quæ fit circa spiritualia, aut spiritualibus annexa, simoniaca est: sed quando quis dat munera Collatori, tamquam motivum, ut sibi conferat beneficium; & Collator id intelligens, attendens ad præfata munera, & ex illis motus conferat illi beneficium, datur pactum, & si non expressum, implicitum tamen: ergo dare temporalia munera tamquam motivum ad beneficium Ecclesiasticum obtinendum, & conferre beneficium Ecclesiasticum propter munera tamquam propter motivum, est vtrimque simoniacum.

34. Probatur minor. Pactum enim est, mutua duorum (aut plurium) conventio, & consensus: quando casus ita contingit, ambo mutuo conveniunt, & consentiunt; alter dando munera propter beneficium obtinendum, alter conferendo beneficium propter munera: ergo in eo casu datur pactum, saltem implicitum. Vide, quæ in confirmationem huius dixi supra.

35. Probatur septimo. Nam qui daret pecuniam tamquam motivum inducens collatorem, ut sibi conferat beneficium, quis negabit id esse pretium, & procurari emptionem, si-

cut qui daret pecuniam iudici tamquam motivum ad habendum proferentiam iniquam, diceretur cum veritate emisse sententiam? sed iuxta S. Thomam 2. 2. quæst. 100. art. 2. *Per pecuniam intelligitur omne illud, cuius pretium potest pecunia æstimari*: Ergo qui Collatori dat munera (quorum pretium potest pecunia æstimari) tamquam motivum, ut sibi conferat beneficium, dat quidem pretium, & procurat emptionem beneficij.

36. An autem possit accipi aliquid temporale spirituali annexum propter aliquid temporale tamquam propter motivum intrinsicum; dicam cap. 5.

CAPVT III.

An sit simonia dare temporale pro spirituali, aut è converso, tamquam gratuitam compensationem?

ARTICVLVS I.

An pactum de dando ex gratitudine temporale pro spirituali, aut è contra, sit simoniacum?

SYMMARIVM.

Discrimen inter gratuitam donationem, & gratuitam compensationem. num. 37.

Gratuita compensatio intelligitur eadatio, quæ fit ex gratitudine. num. 38.

An liceat dare aliquid spirituale cum pacto dandi aliquid temporale ex præscissa gratitudine. num. 39.
Praxis quorundam obligandi se ad

*tantam pecuniam dandam ex mera
gratitudine pro Beneficio. num.*
40.

*Plures Authores, qui hanc praxim
admiserunt ut probabilem. num.*
41.

*Authores, qui illam opinionem
censent improbabilem. num. 43. &
seqq.*

37. **S** Vpono, magnum esse discrimen inter gratuitam donationem, & gratuitam compensationem. Nam gratuita donatio est, quæ fit ex mera liberalitate, ita ut non detur propter debitum, neque cum onere. Nam si daretur cum onere dandi, aut faciendi aliquid, non esset donatio, sed contractus onerosus. Et cum dicitur non dari propter debitum, intelligitur propter debitum verum, vel existimatum. Et licet ad hoc genus pertineat etiam donatio remuneratoria; pure spontanea, iuxta communem modum loquendi; in presenti autem sumi debet liberalis donatio, prout condistinguitur à donatione remuneratoria.

38. Iuxta terminos ergo huius decreti gratuita compensatio intelligitur esse eadem donatio, quæ fit ex gratitudine, sive propter debitum gratitudinis verum, sive propter existimatum. Et quod hic sit sensus huius damnationis, patet: Omnis enim compensatio vel est ex iustitia, vel ex gratitudine: sed in hoc decreto non loquitur propositio de compensatione ex iustitia; hæc enim non est gratuita: ergo loquitur de compensatione, quæ fit ex gratitudine.

39. Damnat ergo Pontifex opinionem docentem, non esse simoniacum illum, qui ex gratuita compensatione dat temporale pro spirituali, vel spirituale pro temporali. Circa quod non nullæ quæstiones veniunt disputandæ. Prima, & quæ ad huius

temporis praxim magis est necessaria, est, An licitum sit dare aliquid spirituali annexum cum pacto, ut recipiens illud spirituale subeat obligationem, ex præscissa gratitudine, dandi aliquid temporale, vel è converso? V. g. an licitum Patrono præsentatori Beneficij Ecclesiastici præsentare Titium ad beneficium talis Ecclesiæ cum pacto, ut gratum se exhibeat, & ex gratitudine det tantam pecuniæ quantitatem? Vel, quod Titius det tantam quantitatem pecuniæ illi Patrono, cum pacto, ut ex gratitudine se obliget ad præsentandum filium suum ad tale beneficium? Dixi, huius quæstionis decisionem esse necessariam ad huius temporis praxim. Audivi enim, esse valde usitatam his temporibus praxim partis affirmativæ, in quibusdam locis, ubi non semel resignarunt beneficium in favorem alterius, qui se obligabat ad compensandum beneficentiam per multa millia argenteos octuplos (patacones vocant) sed fallens se ipsum dicebat, se obligare ad id ex mera gratitudine. Resignabant etiam beneficia pro decem annatis, computata quantitate reddituum annuorum, exigentes eam quantitatem prætextu obligationis antidotalis. Et sic in multis alijs.

41. Esse licitum pacisci, de dando ex gratitudine dono temporali pro re spirituali, aut spiritualibus annexa, aut è converso, fuit opinio non paucorum. Ita Diana part. 2. tract. 2. miscell. resol. 39 & part. 10. tract. 5. miscell. resol. 5. & apud ipsum Rocaf. Gaspar Hurtado, Machado, Fragosus, Tannerus, & Felinus. Et alijs in locis præcipue part. 11. tract. 5. resol. 20. §. Dixi. Item apud Anadæum tract. de simonia prop. 1. tenent Covarrub. supplementum Gabriellis, Marcus Vidal, Galleti,

Cæ.

Cælesti.
Guilin.
Soria.

Cælestinus, Guilinus, Ioannes de Soria, & alij. Sed non omnes, qui citantur, militant pro ea opinione, quamvis dicant, illum, qui resignat beneficium in favorem Titij, posse petere, impleat obligationem antidoralem; sine eo quod subeat novam obligationem; quod est valde diversum, ut mox dicam.

42. Alij vero præcipue ex Recentioribus Theologis, dicunt talem resignantem in favorem Titij, posse imponere novam obligationem Titio, implendi obligationem antidoralem, dando sibi ex gratitudine donum temporale; idque sub ea conditione, quod si nolit dare donum antidorale, non resignabit beneficium in favorem illius.

43. Quam opinionem semper iudicavi improbabilem, etiam ante condemnationem eius. Nam Pater Suarez, tom. 1. de Religion. lib. 4. de simonia cap. 5. num. 11. ait: *Hanc dico esse non palliatam, sed manifestam simoniam, vel usuram, & contrarium aperire viam, & ianuam latissimam usuris, & simonijs.* Et num. 8. dixerat: *Eorum sentia probabilis non est.*

44. Et P. Iosephus Gibalinus in tract. de simonia quæst. 18. consecrario 3. num. 5. de præfata opinione hoc profert iudicium: *Hanc tamen sententiam ceteri passim rejciunt, inno & aliqui graviori nota configunt, & tamquam temerariam damnant, & re ipsa simoniacam, aut simonia periculo proximam; quamque si sequamur, miram rerum omnium confusionem inducemus: omnes enim dicent, se pacisci de aliquo temporali pro spirituali, tamquam de antidoro, & non de pretio, eaque simulatione tegent omnes conventiones simoniacas magno animarum damno, vagabiturque impune simonia, & omnia sacra contaminabit.*

45. Et præter hos duos Autho-

res sunt euisdem sententiæ apud Suarez, ubi supra cap. 45. num. 9. D. Thomas, Innocentius, Caietanus, Sotus, Gabriel, Ostiensis, & Felinus.

ARTICVLVS II.

Argentibus argumentis roboratur assertio tradita.

SUMMARIUM.

Qui exigit titulo gratitudinis aliquid temporale, excedit limites obligationis antidoralis. num. 46. & seqq.

Qui recipit benefactum ab exigente quamcumque compensationem, etiam gratuitam, non obligatur antidoraliter. num. 50.

Confirmatur ex Seneca. num. 51. & seqq.

Evasio impugnatur. num. 53. & seqq.

Proposito simili casu, stabilitur doctrina tradita. num. 55.

46. **P**robatur primo ex dictis de usura, in qua eadem ratio militat. Qui conferens beneficium Ecclesiasticum, exigit titulo gratitudinis, sive obligationis antidoralis aliquid donum temporale, exigit aliquid supra ipsam obligationem antidoralem, sive ultra debitum gratitudinis: ergo implicat, quod exigatur illud donum temporale, & quod illud sit ex debito obligationis antidoralis. Probatur antecedens: Nam obligatio naturalis antidoralis, qua obstringitur ille, qui accipit aliquid beneficium, non determinat aliquid temporale, per quod debeat recompensare ex gratitudine beneficium acceptum; cum sufficienter impleat

pleat eam obligationem naturalem antidoralem, per hoc quod fundat preces ad Deum pro eo, & ad summū teneatur ad aliquam opem temporalem, si benefactor constituatur in extrema, aut gravi necessitate, & ut brevioribus terminis dicam, solum tenetur ad gratificandum, provt ipse acceptor beneficii elegerit spontane: ergo qui pro collato beneficio Ecclesiastico exigit aliquid temporale, exigit aliquid, ad quod non obligat ipsa obligatio antidoralis. Ergo vult obligare illum ad aliquid, ad quod non tenetur ex gratitudine.

47. Confirmatur primo. Nam obligatio antidoralis nascitur ex ipse datione beneficii; sed ex datione beneficii non oritur obligatio dandi talem compensationem pecuniæ, aut munerum: ergo obligatio dandi talem compensationem pecuniæ, aut munerum non est obligatio antidoralis. Ergo ea est nova obligatio, & onerosa.

48. Confirmatur secundo. Nam obligatio, quam imponit Collator beneficii accipiēti illud, dandi ex gratitudine tantam quantitatem, continet duplicem obligationem. Prima est obligatio antidoralis, & quia hæc non obligat ad dandā pecuniā, obligatio, quæ imponitur dandi pecuniā, est alia secunda obligatio de novo imposita, illa quidem onerosa: ergo ultra obligationem antidoralem, imponitur obligatio onerosa: cum ergo contractus onerosus, in quo detur temporale pro spiritali, & è contra, fit simoniacus; & hic ultra obligationem gratitudinis inveniatur contractus onerosus, fit evidens, in eo comitti simoniam.

49. Confirmatur tertio. Obligatio antidoralis nascitur ex datione beneficii; & obligatio dandi pecuniā pro re spiritali nascitur ex no-

vo pacto dandi pecuniā: ergo hæc obligatio dandi pecuniā diversa est ab obligatione antidorali; atque adeo non datur pecuniā ex obligatione antidorali, sed ex contractu oneroso, & consequenter simoniaco.

50. Probatur secundo. Qui recipit aliquod beneficium ab eo, qui petet quocumque modo compensationem, non tenetur obligatione antidorali; nam eo ipso quod exigit compensationem, non facit beneficium, sed magis consulit suæ rei; atqui acceptor beneficii non habet titulum, ob quem debeat ostendere gratitudinem suam: ergo implicat, quod recipiens beneficium Ecclesiasticum, à quo exigitur ex compensatione, det ex gratitudine eam compensationem temporalem, quam exigit Collator.

51. Confirmatur ex Principe Philosophiæ Stoicæ Seneca, qui lib. 4. de Benefic. cap. 3. sic dicitur: *Nulli ergo beneficium dabunt, si vna dandi causa est; se intueri, ac commodum sum. Istud non est beneficium, sed fœnus: circumspicere, non ubi ponas, sed ubi quaesuosissime habeas, unde facillime tollas.* Vnde quando Collator Beneficij Ecclesiastici exigit compensationem temporalem, quamvis dandam prætextu gratitudinis; responderi illi debet cum Seneca: *Istud non est beneficium, sed fœnus.*

52. Et lib. 1. de Beneficij. cap. 1. ait: *Nemo autem libenter debet, quod non accepit, sed expressit.* Id est, nemo debet exhibere se gratum, pro eo beneficio, quod non accepit gratis, sed extorsit in vim compensationis promissæ. Et paulo inferius: *Demus beneficia, non saneremus. Dignus est decipi, qui de recipiendo cogitavit, cum daret.* Sed quare dignus est decipi, nisi quia non debetur ei obsequium

quum gratitudinis, eo ipso quod de recipiendo cogitavit? Et magis explicuit paulo post. Quæ (beneficia) si quis non dat, quia recipit, dedit, ut reciperet: bonamque ingratorum fecit causam. Id est, bonam habent causam ad nõ exhibendum obsequia gratitudinis; non autem causa esset bona, si adhuc persisteret obligatio gratitudinis.

53. Dices. Ad hoc pactum gratitudinis faciendum, non attendi debere, nisi primum tempus, in quo primititur beneficium, & hoc præcisse attento, deberi obsequia gratitudinis, super quibus quare non erit licitum pacisci?

54. Sed hæc evasio non valet, quantumvis moralitatem contractus onerosi, & gratitudinis velint reducere ad metaphysicas præcissiones. Etenim quando Collator vult conferre beneficium Ecclesiasticum, & declarat intentionem suam respiciendi ad compensationem, ante quã fiat pactum, iam cessat obligatio gratitudinis in recepturo beneficium: dignus est enim decipi, qui de recipiendo cogitavit, cum daret. Ut dixit Stoicorum Princeps. Nam eo ipso quod cogitavit de compensatione beneficii, quod mihi dat, nullas ei gratias referre debeat.

55. Probatur tertio, proponendo casum, quem etiam agens de usuris proposui, ex quo inferitur evidenter, eum, qui dat beneficium Ecclesiasticum obligans alium, ut prætextu obligationis antidotalis det certam pecuniæ quantitatem, committere simoniam palliatam eo prætextu. Titius Canonicus Ecclesiæ Cathedralis habeat equum valoris tercentum argenteorum octuplorum; habet etiam suam præbendam, cuius decem annata sunt argentei octupli usque ad viginti millia. Sempronius desiderat sibi equum; & Caius desiderat, ut in

sui favorem resignet Titius præbendam. Accessit Sempronius, & postulat, venderet sibi equum. Negavit Titius, se venditurum, dicens esse contra generositatem viri nobilissimum vendere; & subiungens, velle se dare illi equum, sed sub pacto, quod titulo gratitudinis daret sibi eos trecentos argenteos octuplos. Numquid non rideres talem modum gratitudinis? Numquid negare posses, eam esse gratitudinem ridiculam?

56. Vide ergo, an invenias aliquid discrimen in secunda parte huius casus. Nam Caius postulavit à Titio, ut in favorem suum resignaret Canonicatum; respondit Titius, libenter facturum, si Caius se obliget, ad dandum sibi ex gratitudine decem annatas, id est viginti millia octuplorum argenteorum. Quod nam discrimen assignabis inter eam donationem equi, & hanc resignationem præbendæ. Nam vel utraque est vere emptio, & venditio, vel utraque est donatio liberalis, cui ea officia gratitudinis debeantur. Quod, si hoc secundum dixeris, quis non ridebit? Patet ergo, hanc resignationem præbendæ in favorem Caii esse simoniam palliatam, prætextu ridiculo gratitudinis, vel potius, ut dixit Suarius supra, simoniam manifestam.

ARTICVLVS III.

Occuritur Obiectionibus.

SUMMARIUM.

Non est simonia, quod fiat pactum de implenda obligatione antidorali; si vero fiat de tali obligatione doni temporalis, simoniacum est. num.

58.

Qui facit pactum de nova obligatione ultra antidoralem, simoniam committit. num. 60.

Quomodo intelligantur termini emptionis, & venditionis in definitione simoniae. num. 63.

57. **O**bjicies primo. Non est simoniacum pactum de eo, quod de iure inest: nam si Collator beneficii Ecclesiastici paciscatur cum recipiente illud, quod soluturus sit annuos redditus ex censu, qui impositus est super fundo ipsius beneficii, nihil continet simoniae; quia de iure inest obligatio solvendi eos redditus, & idem est, si paciscatur de solvenda pensione, quae antea erat imposita auctoritate Pontificis; sed obligatio antidoralis de iure inest in quolibet recipiente beneficium: ergo non est simoniacum pactum de obligatione antidorali implenda.

58. Respondetur, quatenus possit concedi totum; quia ex eo, quod possit fieri pactum de obligatione antidorali implenda, non inferitur, quod ratione illius obligationis teneatur ad dandum temporale pro spirituali, aut e contra; sed maioris explicationis gratia distingo minorem: obligatio antidoralis [de obsequio tali determinato], de iure inest, nego: [de obsequio ad placitum rationale recipientis beneficium,] concedo.

Quae distinctio patet ex dictis.

59. Objicies secundo. Qui recipit à Collatore beneficium Ecclesiasticum, cum eo ipso subeat obligationem antidoralem, potest sponte offerre impletionem talis obligationis, faciendam per aliquid temporale determinatum: sed hæc promissio acceptata à Collatore est pactum de tali determinata impletionem faciendam per aliquid temporale: ergo potest fieri pactum de implenda obligatione antidorali per aliquid temporale, atque adeò de tali compensatione gratuita.

60. Respondeo distinguendo maiorem: potest promittere implere obligationem antidoralem per aliquid temporale determinatum [faciendo novam obligationem ultra antidoralem,] nego; [ita ut maneat in sola obligatione antidorali,] omitto. Potest quidem determinare voluntatem dandi illud temporale; sed non propterea manet obligatus ad id temporale, quia non se intendit obligare, nisi ad illud solum, ad quod obligat ipsa obligatio antidoralis. Et cum hæc sufficienter impleatur fundendo preces ad Deum pro benefactore, vi illius promissionis, quæ nihil addit obligationis ultra antidoralem, non obligatur ad aliquid temporale, sed solum ad illud obsequium, quod ipsi rationaliter placuerit. Quod si ea promissio aliquam ampliorem obligationem superaddat; simoniaca est; ut potest pactum novum ultra obligationem antidoralem.

61. Itaque si talis promissio implendi obligationem antidoralem per aliquid temporale determinatum, nihil aliud sit, quam (ut loquitur Pater Suar. lib. 4. de simonia *Suar.* cap. 45. num. 9.) *commemoratio, & recognitio* obligationis antidoralis; hoc modo non inducit novam obli-

gationem, & ideo non manet ille obligatus ad talem determinatam compensationem, quam sponte obtulit, sed potest mutare in aliud obsequium fundendi preces ad Deum pro benefactore, aut aliud quidpiam. Si vero sit promissio inducens obligationem ad tale temporale, hoc modo simonia committitur. Dixi, *Omitto*, qua id solum habet locum in speculatione, non in praxi; in qua, ut verba ligant homines, verba promissoria relinquunt hominem practice in nova obligatione, ultra antidoralem.

62. Obijcies tertio. Non datur simonia, nisi ubi datur temporale tamquam pretium rei spiritualis, vel è contra; sic enim omnes admittunt in definitione simoniæ: sed temporale, quod datur etiam cum pacto expresso, propter gratitudinem, non datur tamquam pretium: ergo cum datur illud temporale, etiam cum pacto expresso, non datur simonia.

63. Respondetur, omnes Theologos, & Iurisprudentes admittere definitionem simoniæ sub terminis emptionis, & venditionis, & pretij; sed simul explicare, nomine emptionis, & venditionis intelligi in hac materia quemlibet contractum onerosum, aut commutationem spiritualis pro temporali; aut è converso. Nam, ut initio capitis I. notavi, S. Thomas 2. 2. quæst. 100. art. 1., ubi simoniam explicavit sub terminis emptionis, & venditionis, postea ad quintum dixit, *nomine emptionis, & venditionis intelligi omnem contractum non gratuitum*. Iuxta quam explicationem neganda est minor: Nam, ut dictum est, illud pactum de tali compensatione gratuita est contractus onerosus distinctus ab obligatione antidorali.

ARTICVLVS IV.

An sit simoniacus, qui accipiens beneficium Ecclesiasticum promittit se fore gratum?

SUMMARIUM.

Proponitur casus frequentior. nu. 64. Si ea promissio sit sine intentione dandi temporale pro spirituali, non est simoniaca. num. 65.

Si attentis circumstantis, significat se daturum temporale pro spirituali, committitur simonia. num. 66.

Hæc non est solum mentalis, sed etiam conventionalis. num. 67.

64. **F**requens est inter eos, qui aspirant ad beneficia Ecclesiastica obtinenda, ut cum quis resignat beneficium in favorem alterius, iste resignatarius, ne incidere videatur in simoniaci criminis barathrum, non velit designare quantitatem pecuniæ tribuendam resignatori, sed solum dicat resignatori: *Fiduciam habe in me, ero enim tibi gratus*. Alij autem hæc sola verba proferunt, *Ero tibi gratus*. Inquirimus ergo in præsentem, an horum verborum prolatio sit sufficiens ad crimen simoniæ. Et ex dictis facilis est responsio.

65. Dico primo: Si hæc verba, *Ero tibi gratus*, dicantur sincere, & sine intentione dandi temporale pro spirituali, sed solum exponendo suam obligationem antidoralem, non committi simoniam. Pater. Nam per hæc verba non manet obligatus ad dandum aliquid temporale; sed solum ad implendam obligationem antidoralem; quam implere potest fundendo preces ad Deum pro resignatore:

fore: in hoc autem nullum est vestigium simoniæ: ergo.

66. Dico secundo. Si quis dicat ea verba taliter, quod attentis circumstantijs, significet se daturum temporale pro spirituali, vt in casu initio articuli proposito, committit crimen simoniæ. Patet etiam hæc secunda conclusio ex dictis. Quia quamvis ea prolatio verborum nude sumpta non significet aliquod munus temporale tribuendum; ex circumstantijs, & communi modo loquendi inter eius modi Clericos vsitato, vere significat tribuendam esse compensationem temporalem. Constat autem ex supradictis in articulis antecedentibus, eum, qui promittit, se daturum ex gratitudine compensationem temporalem, facere novam obligationem, & novum pactum, vltra obligationem antidoralem; atque adeò committere simoniam.

67. Inquiritur secundo, an in casu huius secundæ conclusionis committatur simonia solum mentalis, contra quam non sunt impositæ pœnæ in iure Canonico; an vero etiam simonia conventionalis? Et dicendum est, in tali casu non dütaxat mentalem, sed etiã conventionalem, simoniã cõmitti pœnis iuris Canonici condemnandam. Probatur: Nam ea verba: *Ero tibi gratus*, ita inter illos sunt accepta, vt significent promissionem compensationis temporalis: ergo non est simonia dumtaxat ex intentione, sed etiam ex significatione verborum, & signis externis: sed hæc est simonia conventionalis: ergo.

CAPVT IV.

An Ecclesia possit prohibere tamquam simoniacum, quod recipiens aliquid spirituale, faciat donationem spontaneam; Et an de facto prohibuerit?

ARTICVLVS I.

Duæ priorores quæstiones discutuntur.

SVMMARIVM.

Explicatur vis difficultatis. num. 68.

Tres quæstiones continentur sub titulo. num. 49.

Ecclesia potest prohibere donationes gratuitas propter speciem mali. num. 70.

Probatio ex Diuo Paulo. num. 71.

Donationes pure liberales aliquando afferunt suspicionem simoniæ. num. & seqq.

Cum Ecclesia prohibet eas donationes, illæ sunt simoniacæ. num. 74.

Quomodo intelligatur, quod lex fundata in presumptione falsa non obligat? num. 76. & seqq.

Quomodo illi donationi conveniat definitio simoniæ? num. 77. & seqq.

Quomodo Ecclesia possit facere, quod sit simoniaca illa actio, quæ ex natura sua non est talis? num. 79. remissive.

68. **I**n initio capituli 3. diximus, quãta sit diversitas inter compensationem gratuitam, & donationem

nem gratuitam : hæc enim est spontanea, & pure liberalis, & non dat temporale pro spirituali; quamvis illud det præcedente datione rei spiritualis. Nā præpositio *Pro*, quæ denotat compensationem, vel commutationem, non cadit in illud, quod datur mere gratis. Et cum cap. præced tractaverimus de compensatione gratuita, dicemus modo de datione gratuita, & pure liberali.

69. Igitur sub titulo huius capituli continentur tres quæstiones. Prima: An Ecclesia possit prohibere donationem gratuitam, & pure liberalem, faciendam ei, qui dedit aliquid spirituale, aut spirituali annexum? Secunda: An casu, quo id prohiberet, violatio eius prohibitionis esset simoniaca? Tertia: An defacto Ecclesia ita prohibuerit?

70. Quod attinet ad primam quæstionem, dicendum est, posse Ecclesiam facere eam prohibitionem. Ita Pater Suarez, lib. 4. de simonia cap. 49, num. 5., & Pater Gibalinus de simonia quæst. 18. confectat 2. nu. 2. Probat. Ecclesia enim non solum potest prohibere actiones ex se pravas, sed etiam eas, quæ suo iudicio afferunt suspicionem, aut speciem mali: sed fieri potest, quod iudicio Ecclesiæ aliquæ donationes gratuita factæ ab illis, qui recipiunt spiritualia, habeant suspicionem, & speciem mali: ergo eas donationes gratuitas potest Ecclesia prohibere.

71. Maior per se patet, & probatur ex D. Paulo 1. Thesalon. cap. 5. ubi ait: *Ab omni specie mali abstinete.* Ea autem, à quibus censet D. Paulus abstinendum esse, potest Ecclesia præcipere fidelibus, ut abstineant. Confirmatur. Ecclesia enim potest præcipere, quidquid oportet ad vitam Christianam recte instituendam; sed ad vitam Christianam recte instituendam, oportet ab omni specie

mali abstinere, ut constat ex D. Paulo: ergo potest præcipere abstinentiam ab illis, quæ afferunt speciem mali.

72. Minor vero prioris sillogismi non minus constat: solent enim eiusmodi donationes, licet pure liberales, afferre suspicionem, & speciem simoniæ, quædo qui recipit spiritualia, dat pure liberaliter temporalia: ergo potest fieri, quod iudicio Ecclesiæ eiusmodi donationes pure liberales habeant speciem mali.

73. Confirmatur. Nam Ecclesia prohibuit permutationem unius beneficii cum alio factam auctoritate propria, quia licet in rigore loquendo non fiat permutatio temporalis cum spirituali (quamvis aliquo modo dici possit, tunc dari temporale pro spirituali, ut dixi in 3. part. Cris. Theol. disp. 68. cap. 3.) tamen quia ea actio affert speciem mali, quæ dedecet res spirituales, id prohibuit Ecclesia intuitu Religionis: ergo similiter intuitu Religionis potest Ecclesia prohibere eas donationes spontaneas, quæ præ se ferunt speciem mali, & consequenter indecentiam respectu rerum spiritualium.

74. Ad secundam quæstionem dicendum est, casu quo prohibeat Ecclesia intuitu Religionis donationes omnino gratis factas occasione actionis spiritualis, illas fore simoniacas. Ita Pater Suarez, ubi sup. ^{Suar.} Et ratio mihi videtur efficax. Et enim quando Ecclesia prohibet actionem intuitu Religionis, violatio eius prohibitionis est irreligiosa, & sacrilega; ut patet in prohibitione accipiendi Eucharistiam post summptionem cibi, vel potus: cuius violatio sacrilega est; cum ante prohibitionem talis susceptio Eucharistiæ nihil haberet sacrilegij: ergo prohibitio illius spontanæ donationis facta

Suar.
Gibal.

facta intuitu Religionis, esset saltem irreligiosa, & sacrilega. Deinde cum non fieret ea prohibitio utcumque intuitu Religionis, sed quia illa donatio, licet spontanea, haberet speciem mali, & commutationis temporalis pro spirituali, ita non esset irreligiosa utcumque, sed in eodem ordine, in quo est commutatio temporalis pro spirituali.

75. Dices primo. Lex, quæ fundatur in præsumptione, si præsumptio hic, & nunc est falsa, tunc non obligat: sed lex, quæ prohiberet donationem liberalem, propter speciem mali, sive propter præsumptionem pacti initi, sæpius contingere potest, quod nitatur in præsumptione falsa: ergo tunc non obligabit.

76. Respondeo distinguendo maiorem: [si ipsa præsumptio (sive vera sive falsa) censeatur indecens respectu rerum spiritualium, & ideo prohibeatur,] non obligat, nego; [si non censeatur afferre eam specialem indecentiam,] concedo. Et sic intelligenda est ea propositio, quæ communiter traditur à Doctoribus. Itaque quando præsumptio, sive vera, sive falsa, affert indecentiam, aut nocumentum, aut aliud grave inconveniens, & lex fertur propter vitandam eam indecentiam, aut nocumentum, &c., quod affert aliqua actio, etiam si præsumptio sit falsa, non cessat finis legis, atque adeò obligat ipsa lex.

77. Dices secundo. Illa actio non est simoniaca, cui non convenit definitio simoniæ: sed definitio simoniæ non convenit illi donationi liberali: ergo hæc non est simoniaca. Probat ut minor. Nam definitio simoniæ ex S. Thoma initio huius dissertationis relata est *studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum.* Quæ verba, ut explicat idem S. Doc-

tor, comprehendunt omnem contractum non gratuitum: sed donatio liberalis, quamvis facta occasione doni spiritualis, non potest dici contractus non gratuitus; quia neque est contractus, neque est non gratuitus: ergo non convenit illi definitio simoniæ.

78. Respondeo, definitiones rerum moralium intelligendas esse in eo sensu, qui colligitur ex dispositionibus Ecclesiæ. Si ergo Ecclesia intuitu Religionis prohibeat, non solum contractus onerosos, sed eas actiones, quæ habent speciem, & suspicionem talium contractuum, quia talem suspensionem censet indecentem respectu rerum spiritualium, dicendum est, definitionem intelligi debere etiam de contractu existimato prohibito; ut tali. Et ita respondet P. Suarez supra relatus.

79. Dices tertio. Ecclesia non potest mutare naturas rerum: sed donatio pure liberalis ex natura sua non est simoniaca: ergo Ecclesia non potest mutare naturam illius, neque facere, quod talis donatio sit simoniaca.

Sed huic obiectioni satisfeci cap. i. num.

7. & seqq.

S. Thom.

ARTICVLVS II.

An in aliquibus casibus prohiberit Ecclesia donationem pure liberalem, tamquam simoniacam.

SUMMARIVM.

Duplex sententia, & eius Authores. num. 80.

Prohibet Tridentinum donationem liberalem pro Sacramento Ordinis suscipiendo. num. 81.

Eam donationem prohibet tamquam simoniacam. num. 82.

Prohibet etiam, ne examinatores ad beneficium parochiale aliquid accipiant ab examinandis, declaratque non simoniacos eos, qui accipiunt. num. 83.

Prohibet id propter amovendam suspensionem avaritia. num. 84.

Alij textus iuris Canonici examinantur. num. 85.

Aliqua donationes aprobantur in iure, si fiant animo liberali. num. 86.

Cast. Pal. 80. **I**N hac quaestione Pater Castro Gibalin.

Palao, tom. 3. tract. de simonia punct. 5. num. 6., & P. Gibalinus de simon. quaest. 18. num. 2. asserunt, nullam donationem pure gratuitam prohiberi ab Ecclesia vt simoniacam, praesertim extra materiam beneficiorum. P. Suarez tom. 1. de Relig. lib. 4. de Simonia cap. 49. in materia ordinis inclinat magis in eam sententiam, quod donatio pure liberalis prohibeatur vt simoniaca ab Ecclesia; generaliter tamen docere videtur, aliquas eiusmodi donationes esse prohibitas, vt simoniacas, ex quibus aliquas ibidem explicat.

Suar.

81. Et hanc secundam sententiam censeo veram. Et primo quidem Tridentium sess. 21. c. 1. de reformat. Trident. quamcumque donationem, quantumvis mere liberalem, pro Sacramento Ordinis suscipiendo, prohibet intuitu Religionis, propter suspicionem avaritiae, sive contractus onerosi omnino indecentem tam sacris mysterijs. Quod prohibeat eas donationes omnino liberales, constat illis verbis: *Nihil pro Collatione quorumcumque Ordinum, etiam Clericalis tonsurae, nec pro litteris dimissorijs, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumque de causa, etiam SPONTE OBLATVM, Episcopi, & alij Ordinum Collatores, aut eorum ministri quovis pretextu accipiant.* Vbi manifestum est, praecipere Concilium, ne Episcopi, aut ministri aliquid accipiant, etiam sponte, & liberaliter oblatum. Notarij vero in ijs tantum locis, in quibus non erget laudabilis consuetudo nihil accipiendi, pro singulis litteris dimissorijs, aut testimonialibus decimam tantum unius aurei partem accipere possint, dummodo eis nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo: nec Episcopo ex Notarij commodis aliquid emolumentum ex eisdem ordinum collationibus directe, vel indirecte provenire possit. Censet autem Concilium, pro dignitate tam sacrorum mysteriorum, haec non ministrari omnino gratis, si aliquid recipiat Collator, vel Minister, etiam per gratiosam, & liberalem donationem. Et ideo subiungit: *Tunc enim gratis operam suam eos prestare omnino teneri decernit.* Et deinde reprobat contrariam consuetudinem.

82. Quod autem eam donationem, quantumvis liberalem, in ministracione ordinum, prohibeat Concilium tamquam simoniacam, constat primo ex proaemio, vbi dicitur:

Quo

Quoniam ab Ecclesiastico Ordine omnis avaritiæ suspicio abesse debet. Vbi notabis primo, suspensionem avaritiæ esse suspensionem contractus onerosi, in quo detur temporale pro spirituali. Notabis secundo, non solum esse indecentem, & irreverentem Sacris Ordinibus, ipsum contractum onerosum, in quo detur temporale pro ordine suscipiendo, sed etiam censerî à Concilio irreverentem, & indecentem Sacris Ordinibus suspensionem contractus onerosi. Motivum autem prohibendi actionem propter suspensionem contractus onerosi dandi temporale pro spirituali, esse eiusdem rationis, ac motivum prohibendi actionem propter verum contractum onerosum dandi temporale. pro spirituali; atque adeo utrumque est motivum prohibendi actionem tamquam simoniacam. Et ideo subdit Concilium: *Contrarias taxas, ac statuta, & consuetudines etiam immemorabiles quorumcumque locorum, que potius abusus, & corruptela, SIMONIAE pravitati faventes, muncipari possunt, penitus cassando, & interdicendo. Et qui secus fecerint, tam dantes, quam accipientes, ultra Divinam ultionem, penas à iure infictas ipso facto incurrant.* Scio, Authores magni nominis non agnoscere simoniam in hac prohibitione, sed vel iniustitiam, vel inobedientiam, vel avaritiam, præcipue quo ad pœnas incurrendas. Censeo tamè vim inferri verbis Concilij, si aliter intelligantur.

83. Secundo Concilium Tridentinum sess. 24. de Reform. cap. 18. præscribit formam examinis faciendi oppositorum aspirantium ad beneficium Parochiale, præcipitq; ne Examinatores accipiant quidquam ab examinandis ante, aut post examen: declaratque aliter facientes esse simoniacos; sic enim ait: *Ca-*

veantque, ne quidquam prorsus occasione huius examinis, nec ante, nec post accipiant. Alioquin SIMONIAE vitium tam ipsi, quam alij dantes incurrant: à qua absolvi nequeant, nisi dimissis beneficijs, que quomodocumque antea obtinebant; & ad alia in posterum inhabiles reddantur. Vbi aperte constat, loqui Concilium de donatione gratuita, & pure liberali; cum præcipat, *ne quidquam prorsus accipiant, sive ante, sive post examen.* Et non dicit, *pro examine*, sed *ne accipiant occasione huius examinis.*

84. Ratio autem, propter quam ea donatio, & acceptio sint simoniacæ, est, quam supra tradidimus. Censet enim Concilium, suspensionem avaritiæ, sive contractus onerosi, dandi spirituale pro temporali, esse indecoram, & irreverentem examinationi ordinatæ ad beneficium Parochiale, & ut talem illam prohibet. Quæ ratio est eiusdem ordinis, ac illa, propter quam prohibet Ecclesia contractus onerosos circa beneficia Ecclesiastica, ut iam diximus.

85. Alios textus ex Sacris canonibus afferunt aliqui, in quibus prohiberi videntur donationes pure liberales, & in quibus datur temporale, sed non pro spirituali. Afferuntur cap. 1. de simonia. Sed hoc expresse loquitur de venditione. Item cap. *Emendari.* i. quæst. 1. ubi præcipitur, *ne qui baptizantur, nummos in conchâ mittant: ne sacerdos, quod gratis accepit, pretio distrahere videatur.* Vbi videtur prohiberi ea liberalis donatio nummorum; non enim dicit, *ne pretio distrahat, sed ne pretio distrahere videatur.* Et ex Glossa constat, quoad hoc esse varietatem opinionum: Nam verb. *Non mittant.* Sic ait: *Exaudi hoc de nummis exactis: nam sponte oblatos accipere possum.* Hæc dicit Glossa pro opinione de tuen-

tuenda donatione liberali Pro opposita opinione subiungit: *Alij dicunt, hoc vitandum propter speciem mali.* Et paulo post: *Hic argue, opus per se laudabile, ratione temporis reprobatur: & ne malignandi occasionem inducat. Licet enim nummos in concham mittere, opus pietatis sit, tempore tamen suscipendi baptismi, simoniae suspicionem inducit.*

86. Alij sunt textus, qui afferri solent pro interdictione donationum liberalium in occasionibus, in quibus datur spirituale, quæ videri possunt apud P. Suarez citatum. Certum quoque est, approbati in iure canonico donationes aliquas, si fiant animo pure liberali. Talis est ea, quæ ponitur in cap. *Tua nos.* de qua dixi supra cap. 2., & continetur illis verbis: *Si vero pure, ac sine pacto, vel conditione qualibet offerat rogans humiliter, ut in Canonicum admittatur, & bona sua retinere liceat pro Præbenda, & Clerici eiusdem Ecclesie pure consentiant: huiusmodi receptio fieri poterit, absque scrupulo simoniacæ pravitatis.*

CAPVT V.

An sit simonia dare spirituale propter adquirendum temporale tamquam propter finem?

ARTICVLVS I.

An possit quis dare, aut accipere Præbendam propter finem intrinsecum temporalem?

SUMMARIUM.

Finis alius intrinsecus, alius extrinsecus. num. 88.

Explicatur finis intrinsecus intra hanc materiam. num. 89.

Potest dari, & accipi Beneficium absque labe simoniae propter finem intrinsecum sustentationis temporalis. num. 90.

Licitum est dare Beneficium Clerico propter finem contentam in ipso Beneficio. num. 91 & seqq.

Cum datur Beneficium Clerico ob finem sustentationis, non datur spirituale pro temporali. num. 93.

Cum datur Beneficium propter finem sustentationis, datur omnino liberaliter. num. 94.

Distinguendus est finis intrinsecus spiritualis, & temporalitatis in Præbenda. Et quis sit finis principalior, & minus principalis. num. 95.

Cum diximus, esse simoniam dare spirituale propter motum temporale, id non intelligitur de fine intrinseco explicato. num. 96.

Solum Præbenda, aut Beneficium respicit sustentationem vitæ tamquam finem intrinsecum. num. 97.

Quomodo hæc conclusio non subijaceat damnationi. num. 98.

87. **C**um finis sit motivū, propter quod operantur creaturæ rationales, quæ cap. 2. diximus de motivo simoniam invehente, factis superque videbantur ad cognoscendum, quis sit finis, qui inficit spiritualia labe simoniaca. Sed quia propositio 46. aliquid addit speciale de fine temporali respectu rei spiritualis, aliqua superaddemus claritatis gratia.

88. Distinguendus itaque est duplex genus finis. Alius enim est intrinsecus rei, alius extrinsecus. Intrinsecus est, ad quem res ipsa ex natura sua ordinatur. Extrinsecus vero est, ad quem persona rationalis rem aliquam ordinat, licet per se non sit ordinata ad illum.

89. Exemplum finis intrinseci intra materiam, in qua versamur, est res temporalis annexa spirituali, quæ ad aliquem finem ordinatur. V. g. Præbenda, Beneficium, præsimonium, & similia quoad temporale subsidium, quod continent, instituta sunt ab Ecclesia propter sustentationem vitæ Clericorum; & ideo sustentatio vitæ eorum est finis intrinsecus Præbendæ, Beneficij, & quatenus continent temporale subsidium, quia sic ab intrinseco, & ex natura sua ordinantur ad talem finem.

90. Dico ergo primo. Res temporalis annexa spirituali, v. g. Beneficium, quatenus continet temporale subsidium, potest dari, vel accipi propter temporalem Clerici sustentationem, tamquam propter finem intrinsecum. Et ita potest Episcopus Clerico pauperi conferre Beneficium propter sustentationem vitæ eius, tamquam propter finem intrinsecum ipsi Beneficio absque periculo simoniæ. Et similiter Clericus potest petere, vel

accipere Beneficium propter eundem finem sustentationis suæ, absque simoniaca pravitate.

91. Probatur primo conclusio. Nam simonia, ut dixit S. Thomas *S. Thom.* supra laudatus, est omnis contractus non gratuitus circa spiritualia, aut spiritualibus annexa; intelligitur autem esse contractus non gratuitus, si sit talis formaliter, vel æquivalenter: atqui quod Episcopus det Beneficiū Clerico pauperi propter sustentationem eius, tamquam propter finem, neque formaliter, neque æquivalenter continet contractum non gratuitum: ergo quod Episcopus det eo modo Beneficium, nihil continet simoniacum.

92. Maior, & consequentia sunt evidentes. Nec minus evidens est minor. Nam in eo casu nihil paciscitur Episcopus cum Clerico; sed dat illi Beneficium cum eo ipso fine, qui continetur in ipso Beneficio.

93. Probatur secundo. Nam ut detur simonia, necesse est, quod detur spirituale pro temporali, vel è converso: sed quando Episcopus dat Beneficium Clerico propter sustentationem vitæ eius, tamquam propter finem, non dat illi spirituale pro temporali; non enim commutat spirituale pro temporali sustentatione eius: ergo cum dat Beneficiū Clerico propter sustentationem vitæ eius tamquam propter finem, non datur simonia.

94. Probatur tertio. Nullo modo est simoniacum dare aliquid spirituali annexum, omnino gratis, & pure liberaliter (excipe donationem pure liberalem, quam prohibet Ecclesia propter speciem mali; quod tamen non habet locum in præsentibus) sed quando Episcopus dat Clerico Beneficium propter sustentationem vitæ eius, tamquam propter finem, dat illi Beneficium omnino gratis, & pure liberaliter; non enim percipit

Bbbb Episcopus

Episcopus emolumentum aliquod temporale; sed solum respicit utilitatem eius, cui dat Beneficium: ergo id nullo modo est simoniacum.

95. Sed ne res hæc sinistre intelligatur, advertendum est, quod sicut sustentatio vitæ non est finis intrinsecus spiritualitatis, sed solum temporalitatis Præbendæ; solum quæri, & desiderari potest temporalitas Præbendæ propter sustentationem vitæ, tamquam propter finem intrinsecum temporalitati Præbendæ. Ex quo fit, finem principalem Præbendæ non esse sustentationem vitæ: finis enim principalis eius est id, ad quod ordinatur spiritualitas Præbendæ, scilicet commodum spirituale; finis autem minus principalis est id, ad quod ordinatur temporalitas Præbendæ, nempe sustentatio vitæ. Et ideo Clericus, qui quærit, aut accipit Præbendam propter sustentandam vitam tamquam finem (si recte, & debite procedat) non accipit Præbendam propter sustentationem vitæ tamquam propter finem principalem; sed accipit Præbendam propter commodum spirituale, tamquam propter finem principalem; & accipit illam propter sustentationem vitæ, tamquam propter finem minus principalem.

96. Ex quibus sic discussis tria inferre licet. Primum. Cum in cap. 2. diximus, esse simoniacum dare spirituale propter motivum temporale, aut è conuerso, intelligi de motivo temporali extrinseco; non autem de eo, quod est intrinsecum ipsi Beneficio, aut Præbendæ, propter dicta.

97. Secundum. In hoc genere nihil spirituale, aut spiritualibus annexum respicere tamquam finem intrinsecum sustentationem vitæ, aut aliam rem temporalem, præter Præ-

bendam, Beneficium, Capellaniam, & alia similia, quæ instituta sunt ad sustentationem Clericorum.

98. Tertium. Præfatam conclusionem non subiacere huic damnationi propositionis 46. Tum quia hæc propositio damnata dicit, non esse simoniam, etiam si temporale sit principale motivum dandi spirituale; nos autem dicimus, esse finem, & motivum minus principale. Tum præcipue, nam quando Episcopus dat Clerico pauperi Beneficium propter sustentationem vitæ eius, non dat spirituale pro temporali, neque facit contractum cum Clerico, obligans eum, ut sustentet vitam; sed dat illi Beneficium, quod ab intrinseco ordinatur ad sustentationem vitæ eius. Et præterea, nam licet Episcopus det illi Beneficium propter sustentationem vitæ eius, certum est, quod dat gratis; finis enim ille est in utilitatem eius, cui confertur.

ARTICVLVS II.

An in actione virtutis possit quis respicere finem temporalem?

SUMMARIVM.

Qui in actione virtutis respicit temporale tamquam finem principalem, est simoniacus; non autem si tamquam finem secundarium. num. 99.

Facere opus virtutis propter temporale, tamquam propter finem principalem, est æquivalenter vendere illud. num. 100.

Non datur ea æquivalentia, cum quis respicit temporale tamquam finem secundarium. num. 101.

Quid

Quid de eo, qui celebrat Missam propter stipendium? num. 102.

Quid, quando maurus vult baptizari propter commodum indumenti. nu. 103.

Quid, quando pauperes accipiunt Eucharistiam propter percipiendam eleemosynam. num. 104.

99. **D**ico secundo. Qui facit actionem virtutis propter adquirendum aliquod commodum temporale, tamquam propter finem principaliter intentum, est simoniacus; si autem principaliter intendit bonum spirituale, & secundario intendit commodum temporale, non committit simoniam. Hac est expressa sententia S. Thomæ quodlib. 8. art. 11. vbi præfigit hunc titulum:

S. Tho.

Verum ille, qui vadit ad Ecclesiam propter distributiones, alias non iturus, peccet? Et sic respondet: Si enim huiusmodi distributiones respicit quasi finem sui operis principaliter intentum, simoniam committit, & ita mortaliter peccat. Si autem habet principalem finem Deum in tali actu, ad huiusmodi autem distributiones respicit secundario, non quasi in finem, sed sicut in id, quod est necessarium, ad sui sustentationem, constat, quod non vendit actum spirituales, & ita simoniam non committit, nec peccat. Sic enim acceptio distributionum non erit causa, quare ad Ecclesiam vadat, sed proprie huiusmodi determinatio, quare nunc vadat, & non alia vice.

100. Ratio autem prioris partis conclusionis, quam tradit S. Thomas, est: nam facere opus spirituale virtutis propter emolumentum temporale tamquam propter finem principaliter intentum est æquivalenter velle vendere actionem spirituales virtutis: sicut qui servit domino propter mercedem suam, vendit actionem suam tali domino. Et si ille, qui

dat distributionem, daret illam de suo, & sine vlla obligatione, & sciret intentionem alterius recipientis illam, esse velle recipere illam propter commodum temporaliter intentum, uterque esset simoniacus; quia alter venderet suam virtutis actionem, & alter illam emeret.

101. Ratio vero secundæ partis conclusionis traditur etiam à S. Thomæ in verbis relatis: Nam qui in actione virtutis principaliter respicit Deum, aut motivum supernaturale tamquam finem principaliter intentum; & in eadem actione respicit commodum temporale tamquam finem secundarium, & minus principalem; sic non vendit actionem virtutis: quia ille finis secundarius est solū aliquomodo impulsivus, & quasi determinatio, quare nunc operetur illam actionem virtutis propter motivum supernaturale, tamquam propter finem principalem.

S. Thomæ

102. Hinc dici possunt dubia multorum casuum. Primo. Si quis celebraret Missam propter stipendium tamquam propter finem principaliter intentum, simoniacus esset, propter dicta. Quia tamen Sacerdotes Missam celebrant præcipue propter salutem animarum suarum, & secundario propter stipendium, quatenus deservit ad sustentationem propriam, sic non committunt simoniam.

103. Secundo. Maurus quidem agnoscens veritatem Catholice Religionis, voluit baptizari statim, quia se offerebat occasio adquirendi optimum vestimentum, quo indigebat ad cooperiendam nuditatem suam. Hic si suscepit Baptismum propter vestimentum, tamquam propter finem principaliter intentum, simoniacus fuit. Si autem suscepit Baptismum propter salutem animæ suæ, tamquam propter finem principalem, & secundario voluit statim baptizari, ne amitteret

B b b 2 teret

reter occasionem vestimenti, ita vt commodum temporale fuerit tantum impulsivum, & determinatio temporis presentis; sic nullam commisit simoniam.

104. Tertio. In hac vrbe Hispanensi, sicut in alijs Provinciæ Boeticæ, est consuetudo, quod in vna die hebdomadæ sanctæ convocentur pauperes ad communionem Eucharistiæ, & post communionem vocantur ad prandium, & multi in illa die non communicarent, nisi sperarent prandium. Si ergo pauperes communicant propter prandium, tamquam propter finem principaliter intentum, simoniaci sunt, & vendunt suam actionem communicandi. Si autem (quod credendum est) communicant propter salutem animarum suarum, & secundo propter prandium, quo egent, tamquam propter finem impulsivum determinatum ad eligendum hunc diem potius, quam illum, sic non committunt simoniam, nec peccant.

ARTICVLVS III.

An possit quis dare aliquid temporale propter acquirendum Beneficium, tamquam propter finem minus principalem?

NON EGET SVMMARIO.

105. **D**ico tertio. Si illud temporale, quod dicitur dari propter acquirendum Beneficium Ecclesiasticum, tamquam propter finem minus principalem, movet, & allicit animum conferentis Beneficium, aut presentantis ad illud simoniacum est, quantumvis dicatur dari propter illud, tamquam propter finem minus principalem. Si vero non

allicit animum illius ad collationem, aut presentationem Beneficij, non datur simonia.

106. Exemptis declaratur conclusio. Titius dat munera Episcopo, dicitque se respicere tamquam finem principale, quod Episcopus ostendet luculentius dignitatem suam; & respicere tamquam finem secundarium, quod sibi conferat Præbendam; simoniacus est: quia dat munera, quæ alliciunt animum, vt conferat sibi Beneficium. Item Sempronius exhibet Episcopo obsequia famulatus propter mercedem temporalem, tamquam propter finem principale intentum; secundo vero cum aliqua spe obtinendi Præbendam, & in hoc sensu dicitur, id facere propter Præbendam, tamquam propter finem minus principalem, & indirectum. In quo casu (nisi pervertatur intentio, & flectatur ad Beneficium, tamquam ad finem principale intentum) non reperitur simonia: quia solus famulatus æquali mercede compensatus non allicit animum Collatoris ad conferendum Beneficium.

107. Probatur conclusio sic explicita ex cap. *Et si quæstiones. de simonia*, illis verbis; quæ retuli cap. 2. *Quod autem scriptum est, Beatus, qui excutit manus suas ab omni munere, de illis donis dictum est, quæ accipientis animum allicere, vel pervertere solent.* Ergo si ille, qui dat munera Collatori, aut presentatori Præbendæ, dat ea munera, quæ accipientis animum allicere, vel pervertere solent, quantumvis dicat dari propter collationem, aut presentationem Beneficij Ecclesiastici tamquam propter finem secundarium, simoniacus est: quia revera dat munera, vt per illa paret sibi viam ad Præbendam.

108. Secunda autem pars conclusionis probatur ex verbis sequentibus

cuiusdem cap. *Et si questiones. Quae voluntatem recipientis inclinare, vel movere non debeant; non tamen Ecclesia Romana interpretari consuevit, accipientem in his delinquere, vel donantem.* Ergo qui dat munus ab obsequio, sive qui exhibet famulatum taliter, ut per illum non moveatur, neque inclinet voluntatem Collatoris ad conferendum Beneficium, licet habeat aliquam spem perveniendi ad Beneficium, & hoc sensu dicitur famulari propter Beneficium, tamquam propter finem secundarium, non erit simoniacus.

109. Et confirmatur. Omnes enim, qui ambiunt famulatum Episcopi, aut Cardinalis, id libenter agrediuntur, quia habent spem ascendendi ad aliquod Beneficium Ecclesiasticum, in quo sensu dicuntur respicere id tamquam finem secundarium. Durum ergo videtur damnare omnes famulos, & familiares Episcoporum, & Cardinalium, qui cum hac spe illis famulantur, & in hoc sensu respiciunt secundario Præbendam.

110. Dixi, *Nisi pervertatur intentio:* est enim periculosum famulari aliquo modo Episcopo cum ea spe Beneficij Ecclesiastici; quia facile flectitur intentio ad respiciendum illud tamquam finem principalem sui famulatus. Et ideo qui sic famulantur Episcopo, licet habeant spem ascendendi ad Beneficium Ecclesiasticum, aut ad aliam Præbendam, debent habere rectam intentionem, ne præstent suum munus ab obsequio, vel principaliter propter promotionem ad Beneficium, vel cum animo alliciendi tuo famulatu voluntatem Episcopi ad talem promotionem.

111. Similiter delinquet simoniacè Episcopus, si obsequia temporalia famuli, quæ compensare debet mercede temporali, velit com-

pensare Beneficio Ecclesiastico. Hæc enim virtualiter est venditio, & commutatio Beneficij pro obsequio temporali: & tunc dat Beneficium propter munus ab obsequio, tamquam propter finem principalem. Aliud est, si adæquato pretio compensaverit obsequia famuli; ex occasione tantum famulatus is famulus invenerit gratiam apud Episcopum, & hic inclinet ad conferendum omnino gratis, & pure liberaliter famulo Beneficium Ecclesiasticum: sic enim nullum est vestigium simoniæ.

C A P V T VI.

APPENDIX.

An liceat Episcopo conferre Beneficium pingue Clerico sub eo onere, quod renunciaret aliud tenue, vel minus pingue, quod habet, ut hoc conferatur alteri?

ARTICVLVS I.

Præmittuntur aliqua, & duæ sententiæ referuntur.

SUMMARIVM.

Explicatur casus. num. 112.

Qui nam censuerint, & quo fundamento, esse simoniacum, quod Episcopus det Beneficium pingue Clerico sub conditione, quod renunciaret tenue: num. 113.

Prima opinio distinguens inter Beneficium compatibile, & incompatible. num. num. 114.

Authores huius sententiæ referuntur. num. 115. & seqq.

Secundæ

Secunda sententia, quæ est limitatio primæ. num. 118.

Duplex genus Beneficiorum incompatibilium explicatur. num. 119.

Quæstio procedit, non de Beneficijs incompatilibus, sed solum de compatilibus num. 120. & seqq.

112. **C**ommune est Episcopis, dum conferunt Beneficium pingue vni Clerico habenti aliud tenue, confere illud sub onere, quod renūciat tenui Beneficio, quod prius habebat. Nam cum cognoscant Episcopi, multos esse dignos, quibus Beneficia conferantur, & videant alios alijs digniores, inique ferunt, vel quod beneficium pingius conferatur minus digno, vel quod vnus habeat Beneficium vtrumque, scilicet pingue, & tenue; & reliqui digni remaneant inopia pressi.

113. In hac tamen Curia Hispanensi novissime exorta est contraversia, an liceat Episcopo dare Beneficium pingue sub onere, quod renūciat tenue; an potius id sit simoniacum? Nec defuerunt, qui censerent, Episcopum sic conferentem esse reū simoniæ, hoc fundamento fulti. Etenim pactio circa spiritualia, aut spiritualibus annexa, simoniaca est; vt constat ex cap. *Quæsitum*. De Rerum permut & alijs iuribus: sed dare Beneficium sub onere, quod renūciat aliud, est pactio circa spiritualibus annexa: ergo id est simoniacum.

114. Pauci sunt Authores, qui hanc quæstionem tetigerunt. Prima ergo sententia docet, si Episcopus det Beneficium vni habenti aliud incompatible cum primo, sub onere quod renūciat primum, id non esse simoniacum; quia ea conditio renunciandi primum de iure inest; si vero Beneficium pingue, quod denuo conferatur, sit compatibile cum primo te-

nui, esse simoniacum conferre sub ea conditione, quod renūciat primum; quia est pactum in initum sub conditione, quæ non inest de iure.

115. Hanc sententiam tuetur Garcia de Benef. part. 8. cap. 2. nu. *Garc.* 21. Ait enim: *Ex prædictis infert Abbas indicto cap. Significasti, num. 6. cū Collectario ibi, tenere collationem parochialis ab Ordinatio factam habenti aliã, sub conditione, si primã resignaverit, seu dimittat: quia ista conditio tacite inerat de iure* Et hanc primam partem huius sententiæ confirmat ex quadam decisione Rotæ. Et num. 24. addit secundã partem sententiæ huius Sic: *Secus esset, si conditio tacite non inesset, vt quia primum Beneficium non esset vacaturum ipso iure: Et pro hac secunda parte citat Cosmam, & Selvam.* Vbi non dicit, esse simoni-

119. Eidem sententiæ suffragatur (quamvis cum limitatione mox subiicienda) P. Thom. Sanch. tom. *Th. Sanch.* 1. Consil. lib. 2. cap. 3. dub. 25., vbi postquam late probavit, omne pactum circa spiritualia esse simoniacum, subiungit num. 9. *Nota, limitandam esse hanc conclusionem, nisi apponatur conditio, quæ iure inest. Et eo modo, quo inest; vt si Episcopus habenti Beneficium Curatum, conferat aliud Curatum ea conditione, vt resignet primum, non erit simonia; quia illa conditio de iure inest, cum non possit aliquis duo Beneficia Curata obtinere. Si autem Beneficia essent compatible, (vt si vtrumque esset tenue, & non sufficiens ad decentem sustentationem) esset simonia conferre alicui Beneficium ea conditione, vt resignaret aliud, quod habet: quia illa conditio non inest iure, quia sunt compatible.*

117. Pro eadem sententia stat P. Gibalinus de simonia quæst. 16. *Gibal.* Corollario 8. & primã partem circa Bene-

Vgol.
Gracia.
Cosman.
Panvin.
Rebuf.
Selva.

Beneficia incompatibilia docet in
conclusionone 2., & pro ea citat Vgol-
num tab. 1. de Simonia cap. 11. nu.
4., Garciam vbi supra, Cosman in
pracmat. tit de collat. §. *Sequuntur*
verb. *voluerit*. Panvin. de off. & po-
test. Capituli Sede vacant. quæst. 1.
part. 2. num. 8. Rebuffum in praxi
tit. *Requista ad Collat.* num. 1. Deinde
in conclusionone 4. tuetur secundâ partē
huius sententiæ, nempe simoniacum
esse, quod Collator Beneficij det Be-
neficium sub ea conditione, quod
renunciet aliud compatibile; & pro
hac parte citat Selvam de Benef. part.
2. quæst. 20. num. 2. & 3. & reliquos
antea citatos pro secunda conclusio-
ne. Præterea eandem sententiam
quoad vtramque partem defendit, &
fundamentis roboravit à me consul-
tus Illustrissimus Episcopus Pampi-
lonensis D. Ioannes Santos de San
Pedro doctrinæ, & Religionis præ-
notissimus.

D. Ioan.
Santos.

118. Secunda sententia, quæ
videtur esse limitatio primæ, docet,
posse Episcopum sine labe simoniæ
dare Clerico Beneficium sub condi-
tione, quod renunciet alterum com-
patible; si quando dedit illi primum
Beneficium, dedit illud sub condi-
tione, quod renunciaturus esset illud,
si conferret deinceps alterum pin-
gius. Ita P. Thom. Sanchez vbi su-
pra. Ita enim asserit. *Similiter excu-
sari potest à simonia, si Episcopus con-
ferat Beneficium alicui ea conditione,
vt cum ipse aliud pingius illi contule-
rit, primum libere renunciet in mani-
bus ipsius Episcopi, vt illud conferat,
cui placuerit: id enim licite fieri potest.*
*Primum, quia illa conditio est secun-
dum ius commune: secundum, quod
nullus potest habere duo Beneficia, etiã
simplicia, quorum alterum sit pingue,
id est, sufficiens ad congruam sustenta-
tionem. Secundo, potest excusari; quia
illa est quasi permutatio Beneficiorum,*

P. Thom.

*quæ auctoritate Prælati licite fieri po-
test. Tertio; quia causa permutationis
potest quis renunciare cum tali condi-
tione, vt supra dixi.* In quibus verbis
notandum est, ex his tribus ratio-
nibus primâ facere recursum ad incom-
patibilitatem Beneficiorū; secundam,
tamen, & tertiam tradi in dependen-
ter ab eo, quod Beneficia sint incom-
patible. Vbi pro eadem sententia
citat Cordubam in Summa quæst. 30.
Ludovicum Lopez 1 part. instructor.
cap. 337. sine, & Emmanuelē
Rodrig. tom. 2. Sum. cap. 60.
num. 4.

Cord-
Lopez.
Rodrig.

119. Et pro maiori horum in-
telligentia prænotandum est, Bene-
ficia incompatibilia esse duplicis ge-
neris. Incompatibilia primi gene-
ris sunt illa, quorum vnum ipso iure
excludit alterum. V. g. duæ Præben-
dæ vniformes sub eodem tecto, vt
duo Canonicatus: nam si accipias
secundum, ipso iure vacat primum.
Incompatibilia secundi generis sunt,
quæ licet non possint retineri simul
sine dispensatione, tamen non ita
pugnant inter se, vt alterum vacet,
accepto priori. Talia sunt duo Be-
neficia pinguia, id est, quorum quod-
libet sufficit ad congruam sustenta-
tionem Clerici. Ita Navarrus lib. 3.
consil. 17. & seqq. de Prebandis, &
P. Lessius lib. 2. de Iust. cap. 34. du-
bit 27. num. 140., & communiter
Doctores.

Navar.
Lessius.

120. Deinde vt facile cognos-
catur, in quo consistat difficultas
presentis controversiæ, suppono, ad-
mittendam esse tamquam certam
priorē partē primæ sententiæ, nempe
posse Episcopum conferre alicui Be-
neficium pingue sub conditione,
quod renunciet aliud incompatible,
quod habet: nam quamvis videatur
fieri pactum sub ea conditione; ea
tamen conditio de iure inest, & non
tam est pactio, quam declaratio obli-
gationis.

gationis, qua obstringitur Collatarius, ut recte probant Authores primæ sententiæ.

121. Punctum ergo difficultatis est, an possit Episcopus absque labe simoniæ conferre Beneficium Clerico cum onere renunciandi aliud minus pingue, quod antea habebat, casu quo talia Beneficia sint comparabilia? Et, ut vidimus supra, id negant Authores primæ sententiæ, & Authores secundæ limitant, & affirmant pro casu, in quo cum Episcopus contulit primum, illud contulit sub conditione, quod renunciaturus illud esset, si deinceps aliud pinguius conferret.

ARTICVLVS II.

Statuitur pars affirmativa, & prima eius probatio.

SUMMARIVM.

Potest Episcopus conferre Clerico Beneficium pingue cum onere, ut renunciet minus pingue, quamvis compatibile. num. 122.

Quam vim habeat quidam motus proprius? num. 123.

Episcopus potest transferre Beneficiarium de vna Ecclesia ad aliam. num. 124.

Dare Beneficium pingue cum eo onere est transferre illum de vna Ecclesia ad aliam num. 125.

Quid præcipiat Pontifex in cap. Quæsitum? num. 126.

In eo capite conceditur Episcopo tam potestas faciendi permutationem Beneficiorum, quam translationem Beneficiorum. Ex Suarez. num. 127.

Discrimen inter permutationem, & translationem. Ex eodem. num. 128.

Quare concedatur permutatio sub termino translationis. num. 129.

An omnis permutatio, ut se tenet ex parte Episcopi, sit translatio? num. 130.

Conclusio ex dictis. num. 131.

122. **V**eram censeo sententiam affirmantem, posse Episcopum absque labe simoniæ conferre Beneficium pinguius Clerico, cum onere ut renunciet Beneficium minus pingue, quod antea habebat, quamvis ea Beneficia sint inter se comparabilia. Hanc sententiam tuetur illustrissimus Episcopus D. Ioannes Alphonsus de Moscoso, in summa tract. 5. de simon. cap. 10., ubi referens, quemdam motum proprium Pontificis prodijisse, in quo interdicebantur Episcopi, ne consanguineis, & familiaribus conferrent Beneficia, sic ait: *Este mandato fue riguroso para los Obispos, que haziendo el deber andan acomodando sus familiares, y parientes segun sus merecimientos, quitandoles unos Beneficios, y dandoles otros: y era intolerable obligarlos a que a cada paso, para hazer estas provisiones acudiesen a Roma. Suplico el Rey Felipe segundo deste mandato, y embio cedulas a los Obispos haziendoles saber, como se avia suplicado desta extravagante, y que con segura conciencia podian seguir la costumbre antigua. Yo recibi aviso en vna cedula real sobre el caso. Quæ sic in latinum sermonem fideliter transfero [Hoc præceptum fuit rigidissimum adversus Episcopos, qui muneri suo satisfaciendo, satagunt promovere familiares, & consanguineos pro vniuscuiusque meritis, AVFERENTES alia Beneficia, & conferentes alia. Erat autem onus intolerabile, cogere Episcopos, ut tertio quoque gradu mitterent Romam pro his provisionibus faciendis. Supplicavit Rex Philipus secundus.*

Alphon.
Moscoso

secundus pro suspensione huius præcepti, & misit chirographa Episcopis, certiores eos faciens de supplicatione ab hac extravaganti, ad monensque, eos posse tuta conscientia sequi cōsuetudinē antiquam. Et ego accepi admonitionem hanc per chirographum Regium de re ista.]

123. In quibus verbis id præcipue notandum est, censere illustriss. Episcopum, licite Episcopos auferre, & conferre Beneficia familiaribus, quod non aliter fit, nisi conferendo Beneficia potiora cum onere renunciandi inferiora alia. Deinde notandum etiā est, dubitari inter Authores, an sola supplicatio Regis sufficiat pro suspēione præcepti, aut motus proprii. Cæterum quidquid sit de hoc, constat, eum motum proprium non esse vsu receptum, & prævaluisse pristinam consuetudinem.

124. Ratio prima huius conclusionis est: Nam c. *Quæsitum*. de Rerum permut. conceditur Episcopo, ut possit transferre Beneficiarium de vna Ecclesia ad aliam: sed conferre Beneficium pinguius Clerico cum onere renunciandi aliud minus pingue, quod habebat, est trāsferre illum de vna Ecclesia ad aliam: ergo in præfato cap. conceditur Episcopo, quod possit conferre Beneficium Clerico cum onere renūciandi aliud, quod antea habebat.

125. Minor patet: nam transferre Beneficiarium de vna Ecclesia ad aliam, dicitur terminum *ad quem*, & terminum *à quo*: & dum confert Beneficium pingue, facit illum transfire ad aliam Ecclesiam, tamquam ad terminum *ad quem*: & dum iubet renunciare Beneficium minus pingue, facit illum recedere ab Ecclesia, cui antea præerat, tamquam à termino *à quo*: illa ergo Episcopi dispositio quoad ea Beneficia, est translatio de vna Ecclesia ad aliam.

126. Iam vero maior eius syllogismi ostenditur. Nam in eo cap. *Quæsitum* sic decernit Pontifex. *Generaliter itaque ieneas, quod cōmutationes Præbendarum de iure fieri non possunt; præsertim pactione præmissa, qua circa spiritualia, vel connexa spiritualibus labem semper continet simonia* Si autem Episcopus causam inspexerit necessariam, licite poterit de vno loco ad alium transferre per sonas. Ergo ex causa necessaria potest Episcopus transferre Beneficiarium de vna Ecclesia ad aliam.

127. P. Suarez tom. i. de Relig. tract. 3. lib. de simonia, cap. 32. affirmat, in hoc capite concedi Episcopo potestatem tam ad faciendam permutationem Beneficiorum, quam ad translationem Beneficij de vna Ecclesia ad aliam. Et ita num. 2. ait: *Sit igitur generalis Regula, ut permutatio licite fiat, necessarium esse, ut Authoritate superioris fiat.* Cuius rei rationem sic proponit. *Et ratio clara est: quia talis permutatio potest esse necessaria, vel utilis aut Ecclesie, aut ipsis Beneficiarijs, & ideo non debuit omnino prohiberi. Fuit autem expediens, ut proprio arbitrio privatim non fieret; ideoque merito superioris autoritas postulata est.* Et num. 9. addit, hunc Superiorem esse Episcopum.

128. Et num. 4. declarat discrimen inter permutationem, & translationem his verbis: *Quia translatio non est contractus, nec fit per modum contractus; unde per se non requirit, quod fiat inter duos, & per se respicit utilitatē Ecclesie, non translatorū. Unde ORIGINEM DVCITA PROVIDENTIA.* Prelati, non à voluntate translati; ideoque sine illius consensu fieri potest, & interdum cum maiori onere, & minori temporali commodo; & sepe circa unum tantum ad Beneficium vacans. Permutatio autem

Cccc

revera

revera fit per modum contractus; & ideo per se postulat, ut fiat inter duos, & ex consensu eorum, &c. Totum ergo hoc permittitur in Beneficijs cum auctoritate PRÆLATI: Et ideo hoc modo non solum translatio personarum, sed etiam permutatio Beneficiorum in rigore sumpta licita est cum dicta conditione (scilicet auctoritatis Episcopi) & ita sentiunt omnes Doctores, & aperte D. Thomas (2. 2. quæst. 100. art. 1. ad 5.) Prius enim dicit has permutationes fieri non posse privatim; subdit vero statim: [Potest tamen Prælati permutationes huiusmodi facere.] & probatur sufficienter ex dictis iuribus, & ex Clement. unic. de rerum permut.

S. Tho.

129. Et mox rationem tradit Suarius, quare concedat Pontifex Episcopo permutationem Beneficiorum sub ea voce transferre potius, quàm sub verbo Permutare. Sic enim ait: In dicto autem capite [Quæstum.] Pontifex illum modum loquendi tenuit, ut significaret duo. Unum est, Beneficia secundum ius non posse permutari privata auctoritate, & consensu permutantium: ita enim omnes illà primam regulam intelligunt. Aliud est: hanc permutationem non esse faciendam ab Episcopo sine respectu ad commune bonum Ecclesiarum. Et quia hoc ex personis maxime pendet, ideo potius per translationem personarum, quam per Beneficiorum permutationem, Pontifex declaravit.

130. Et ex dictis clare inferitur, omnem permutationem, ut se tenet ex parte Episcopi, esse translationem nam, ut ait Suarius, sub nomine translationis in eo textu comprehendit Pontifex permutationem; quod non fieret, nisi permutatio etiam esset translatio; sed non omnem translationem esse permutationem. Quod si obijcias ex verbis supra relatis Suarii, translationem non esse contrac-

tum, nec fieri per modum contractus, & per se respicere utilitatem Ecclesiæ, non translationem; & translationem originem ducere à providentia Prælati, non à voluntate translati, quæ omnia convenire non possunt permutationi. Respondeo, etiam permutationem, ut se tenet ex parte Prælati, vel (ut magis proprie loquamur) approbationem permutationis non esse contractum, & in ea respicere debere Episcopum utilitatem Ecclesiæ potius, quam permutantium; & sic etiam originem ducere à providentia Prælati. Et hæc dicta sunt ad maiorem intelligentiam textus. Quia licet negaveris, permutationem sic explicatam esse translationem, nihil obest, nec prodest nostræ conclusioni.

131. Ex dictis ergo patet, quod quando Episcopus confert Beneficium pinguius Clerico cum onere, quod renunciaret minus pingue, esse veram, & perfectam translationem, quàm in præfato textu concedit Pontifex Episcopo: hæc enim collatio quam facit Episcopus, cum onere renunciandi aliud Beneficium, non est contractus, neque fit per modum contractus, & respicit utilitatem Ecclesiæ; & originem ducit à providentia Prælati, & non à voluntate translati.

AR.

ARTICVLVS III.

Solvuntur obiectiones oppugnantes doctrinā articuli præcedentis.

SUMMARIVM.

Episcopus, dum confert Beneficium pingue, non facit renunciari aliud pacto, sed imperio. num. 133.

Ad rationem translationis non requiritur, quod Beneficia sint incompatibilia. num. 134.

Aliquando iubet Prælatus cum animo annuendi renitentia subditi. n. 136.

Quomodo debeat fieri translatio ex causa necessaria? num. 137. & seqq.

Causa est moraliter necessaria, cum affert magnam utilitatem bono regimini. num. 138.

Quenam sint quoad hoc requisita, ut detur magna utilitas pro bono regimine Ecclesie? num. 139.

In hoc modo collationis Beneficiorum datur causa necessaria. num. 140.

Quid de causis enumeratis in c. [Nisi cum pridem?] num. 141.

132. **D**ices primo, non posse verificari, eiusmodi collationem ab Episcopo factam cum onere renunciandi, non esse contractum, neque fieri per modum contractus, siquidem Episcopus dat Beneficium dependenter ab hoc, quod Beneficiarius ille consentiat in renunciando alterum Beneficium. Dicit enim Episcopus [do tibi hoc Beneficium, si volueris renunciare primum.] Quis autem dubitare potest, hoc esse pactum Episcopi cum Beneficiario? Deinde, nam collatio secundi Beneficij non est ex natura sua

translatio; sed appositio illius conditionis, & pacti facit illam provisionem Beneficij esse quasi translationem: nam cum loquamur de Beneficijs compatilibus, provisio secundi Beneficij non petit illum transitum de vno ad alterum. Ergo perperam dicitur, quod ea provisio secundi Beneficij, cum onere renunciandi primum, est translatio, quam in hoc textu permittit Pontifex Episcopo.

133. Respondeo, eiusmodi provisionem non esse contractum, neque fieri per modum contractus; quia id onus imponit Episcopus non pacto, sed iussione, & imperativo modo, & æquivaleret huic actui: [Do tibi Beneficium pingius, & quia scio te acceptaturum, iubeo, ut renuncies alterum præhabiturum.] Vel sic: [Iubeo, ut acceptes hoc Beneficium, & ut renuncies aliud.] In quo nullum inest pactum, sed exercet imperium, quod potest exercere ex vi potestatis, quam dat illi Pontifex in hoc capite. *Questum* Et quidem negari non potest, quod potest Episcopus vti hoc modo imperandi renunciationem prioris Beneficij ad assumptionem posterioris, sine vlla ratione pacti. Quod si in provisione conditionali est periculum simoniæ propter pactum, consulo, ne utatur Episcopus provisione conditionali, sed provisione imperativa; qualem debemus præsumere in Episcopo sic providente Beneficium.

134. Ad id, quod subiungitur, respondeo, id argumentum probare plus, quam eius Author contendit, imò & quàm potest contendere. Probat enim numquam posse Episcopum transferre Beneficium de vna Ecclesia ad aliam, nisi Beneficia fuerint incompatibilia; contendit enim argumentum, non esse veram translationem, eo quod Beneficia sunt compatibilia. Hoc autem videtur absurdum. Nam
Cccc 2 cum

cum Pontifex in præcitate capite concedat Episcopo, quod *possit de uno loco ad alium transferre personas*, quo iure id limitandum est ad sola Beneficia incompatibilia, ita ut id non possit præstare, cum Beneficia sunt compatibilia. Si ergo potest in alijs casibus transferre Beneficiarium de vno loco in alium, poterit etiam in hoc, de quo agimus. Et sicut in alijs casibus illa est vera translatio, etiam si Beneficia sint cõpatibilia; etiã in hoc. Nam ad veram translationem non requiritur, quod vna collatio Beneficij postulet renunciationem alterius; sed quod id fiat arbitrio Episcopi.

135. Dices secundo. Quamvis dicatur ea provisio secundi Beneficij fieri imperativo modo, non potest negari, Episcopum expectare consensum Beneficiarij; nam si iste non admittit, non habetur reus inobedientiã: si ergo pendet à consensu eius, iam potius dicenda est pactio, quam iussio. Et confirmatur: nam, ut ait Pater Suarez supra, propria, & vera translatio Beneficiarij *sine illius consensu fieri potest*. Sed hæc provisio secundi Beneficij cū onere renunciandi primum, non potest fieri, sine consensu illius: ergo hæc non est vera translatio, de qua loquitur Pontifex in eo textu.

136. Respondeo, non repugnare, quod imponatur præceptum, & quod, si subditus renuat, annuat Superior ei renitentia: sic enim leges imperativo modo imponuntur, & tamen solet Princeps annuere renitentia: populi, & expectare consensum eius, quia non vult obligare populum invitum. Sic ergo iubet Episcopus, ut admittat secundum renuncians primum; & tamen si nolit consentire, annuit Episcopus quandoque; quandoq; etiam vrget ad consensum, quia sic expedit bono regimi-

ni. Vnde patet ad confirmationem, negandam esse minorem.

137. Dices tertio. Ut provisio Beneficij sit vera translatio personæ, qualem in eo textu concedit Pontifex Episcopo, requiritur, quod fiat ex causa necessaria, illis verbis: *Si autem Episcopus causam inspexerit necessariam*: atqui nulla est causa necessaria, quæ obstringat ad hoc, quod collato secundo Beneficio, renunciatur aliud compatibile: ergo hæc non est vera translatio, qualem in eo textu concedit Pontifex. Minor probatur primo: nam causas necessarias, ob quas potest renunciari Beneficium, enumerat Innocencius III. in cap. *Nisi cum pridem*, de renunciat. quas Glossa his duobus versibus conclusit: *Debilis, ignarus, male conficius, irregularis. Quam mala plebs odit, dans scandalo, cedere possit*. Sed in nostro casu nulla ex his causis reperitur: ergo nulla causa necessaria reperitur in nostro casu ad renunciandum prius Beneficium.

138. Probatur secundo eadem minor. Causa renunciandi prius Beneficium in hoc casu est, ut consequatur secundum: sed ut consequatur secundum, non est necessarium, quod renunciet primum, cum sint compatibilia: ergo in hoc casu non datur causa necessaria ad renunciandum. Probatur tertio. Nam causa renunciandi prius Beneficium in hoc casu est voluntaria Beneficiario: ergo non est necessaria. Probatur quarto. Nam, ut loquitur Suarius supra, translatio, quæ fit ob causam necessariam, *originem ducit à providentia Prælati, non à voluntate translatis*: Sed hæc renunciatio, de qua loquimur, originem trahit à voluntate translatis, non à providentia Prælati, cū dependeat à voluntate, & consensu eius Beneficiarij: ergo hæc non est translatio facta ob causam necessariam.

Suar.

Innoc.
Glossa

Suar.

139. Ante solutionem præmitto primo, tunc dari causam moraliter necessariam, quando causa importat magnam utilitatem pro bono Ecclesiæ regimine: est enim moraliter necessarium Episcopo, providere omnibus, quæ fuerint magnopere utilia pro bono regimine Ecclesiæ. Neque enim Episcopus satisfacit suæ obligationi, nisi provideat in omnibus de ijs, quæ maxime conducunt ad utilitatem Ecclesiæ.

140. Præmitto secundo, esse magnam utilitatem pro bono regimine Ecclesiæ, quod ita distribuat Beneficia, ut concurrant hæc duo. Primum, quod Beneficia, quo meliora, & pinguiora fuerint, conferantur dignioribus. Est enim monstrum, & in perniciem Ecclesiæ, quod tenuia dentur dignioribus, & pinguiora minus dignis. Secundum, quod evitetur in quolibet individuo pluralitas Beneficiorum, de quo dicam art. seq.

141. Iam vero ad argumentum respondeo, negando minorem, quod in hoc casu non detur causa necessaria: est enim ea, quam proxime assignavi de bono Ecclesiæ regimine. Et id est, quod supra dixit P. Suarez, *Originem ducit à providentia Prælati*: Non enim fit ea translatio principaliter propter commodum Clerici, sed propter bonum regimen Ecclesiæ.

142. Ad primam probationem minoris respondeo, eas causas enumeratas in cap. *Nisi cum pridem*. Et conclusas in eo disticho, non esse probationem Beneficij, sed pro renunciatione Episcopatus ut evidenter constat ex contextu. Imò etiam respectu Episcopi intelligi extra casum translationis de vno Episcopatu ad alterum. Nam in casu translationis de vno Episcopatu ad alterum non attenduntur illæ causæ, sed solum attenditur ad bonum Ecclesiæ regimen; cui expedit maiores Ec-

clesias à dignioribus Præfulibus gubernari. Quare etiam si illæ causæ extendendæ essent ad renunciationem Beneficij, haberent locum extra casum translationis, in qua renunciatio non oritur à voluntate translati, sed à providentia Prælati.

143. Ad secundam probationem neganda est maior. Causa enim huius translationis non est, quod Clericus possit obtinere secundum Beneficium pinguius; sed quod proficiatur bono regimini Ecclesiæ, ut dictum est. Et hinc patet ad tertiam probationem: nam causa renunciandi nõ est voluntaria Beneficiario; cuius voluntati non subest bonum Ecclesiæ regimen, propter quod fit hæc translatio: Patet etiam ex dictis, ad quartam probationem negandam esse minorem propter dicta.

ARTICVLVS IV.

Ampliatur conclusio, & proponitur secundum eius fundamentum.

SUMMARIVM.

Collatio Beneficij pinguis sub conditione, quod renunciatur alterum compatibile, non est simoniaca, quia conditio de iure in est. num. 144.

Quam odiosa sit in iure canonico pluralitas Beneficiorum, etiam independentem ab eo, quod sint incompatible. num. 145.

Ex Concilio Lateranensi. Ibidem.

Ex septima Synodo, & Concilio Chalcædonensi, & Tridentino. nu. 146.

Ex S. Gregorio. num. 147.

Et ex Ioanne XXII. num. 148.

Ex S. Thoma, & Caietano. nu. 149.

Explicantur inconvenientia allata à Ioanne XXII. Ex P. Lessio. n. 150.

Alia

Suar.

Alia inconuenientia ex Soto. n. 151.

Alia ex Reginaldo. num. 152.

144. **H**ucusque propugnavi conclusionem sub terminis translationis absolutæ, sine eo quod proponatur Beneficiario sub conditione renunciationis prioris Beneficij. Modo autem pro ampliatione conclusionis assero, sicut provisio Beneficij sub conditione, quod renunciatur alterum Beneficium incompatible, nihil continet simoniæ, quia ea conditio de iure inest; ita similiter provisio Beneficij in casu nostro facta sub conditione, quod renunciatur alterum Beneficium compatibile, nihil continet simoniæ, quia etiam ea conditio de iure inest, modo explicando.

145. Pro cuius claritate advertendum est, semper in iure Canonico rem odiosam fuisse pluralitatem Beneficiorum, etiam independentem ab eo, quod sint ex illis, quæ incompatible sunt, propter quam plurima incommoda, quæ ex hac pluralitate oriuntur. Et ideo semper habitum est tamquam melius, & consultius, quod singuli singula habeant Beneficia: ut patet ex pluribus Sacris Canonibus. Alexander III. in Concilio Lateranensi cap. *Quia in tantum* de Præbendis, ait: *Quia in tantum quorundam processit ambitio, ut non duas, vel tres, sed plures Ecclesias perhibeantur habere.* Et paulo post. *De multitudine Præbendarum, Canonibus inimica, que dissolutionis materiam, & evagationis inducit, certumque continet periculum animarum.* Vbi vides pluralitatem Beneficiorum censeri Sacris Canonibus inimicam, & animabus periculosam, & alia continere incommoda.

146. Septima Synodus, ut habetur cap. *Clericus.* 21. quæst. 1. sic ait: *Clericus ab instanti tempore non connumeretur in duabus Ecclesijs. Ne-*

gotiationis enim hoc est, & turpis lucri proprium commodum, & ab Ecclesia consuetudine penitus alienum. Et cap. *Clericum.* Ibid. ex Concilio Chalcedonensi dicitur: *Clericum in duarum Ecclesijs civitatum conscribi non oportet.* Concilium Trident. sess. 24. cap. 17. de Reform. pluralitatem Beneficiorum vocat *perversionem Ordinis Ecclesiastici, & improba cupiditatis affectum.* Sic enim loquitur. *Cum Ecclesiasticus ordo pervertatur, quando vnus plurium officia occupat. Clericorum, sancte Sacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Ecclesijs conscribi. Verum quoniam multi improba cupiditatis affectu se ipsos, non Deum, decipientes, ea, que bene constituta sunt, varijs artibus eludere, & plura simul Beneficia abstinere non erubescunt, &c.*

147. S. Gregorius Magnus, ut refertur in cap. *Singula.* 89. dist. hoc S. Greg. idem affirmat, & confirmat testimonio Apostoli ad Rom. 12. *Singula Ecclesiastici iuris officia singulis quibusque personis singulatim committi iubemus.* Sicut enim in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita in Ecclesia corpore multa membra sunt secundum veridicam Pauli sententiam. In vno eodemque spirituali corpore conferendum est hoc officium vni, alij committendum est illud. Neque enim quantumlibet exercitata vni personæ vno tempore duarum rerum officia committenda sunt, quia si totum corpus est oculus, ubi auditus? Sicut enim varietas membrorum per diversa officia, & robur corporis seruat, & pulchritudinem representat: ita varietas personarum per diversa nihilominus distributa officia, & fortitudinem, & venustatē Sanctæ Ecclesiæ Dei manifestat. Et sicut indecorum est in corpore humano, ut alterum membrum alterius fungatur officio: ita nimis

Alex.

rum noxium, simulque turpissimum est, si singula rerum ministeria personis totidem non fuerint distributa.

148. Ioannes XXII. in Extrauaganti *Execrabilis*. de Præbendis postquam dixit, execrabilem esse quorundam ambitionem circa pluralitatem Beneficiorum impetrandam; eaque eo magis fieri insatiabilem, quo magis ei indulgetur; enumerat mala, quæ ex pluralitate Beneficiorum oriuntur. Sic enim loquitur. *Inter cetera inconuenientia, subscripta sequuntur, quod videlicet interdum vnus, quæ vnicum, quamvis modicum, vix officium implere sufficeret, plurimorum sibi vendicet stipendia, quæ multis litteratis viris vita puritate, ac testimonio bonæ fame pollentibus, qui mendicant, possent abunde sufficere aqua distributione collata habentibus, ipsa paratur vagandi materia, Divinus cultus minuitur, Hospitalitas in ipsis Beneficijs debita non seruetur &c.* Et nota, hæc mala, & inconuenientia, quæ enumerat Pontifex, esse communia, vt in plurimum, tan respectu pluralitatis Beneficiorum cõpatibilium, quam incompatibilium. Nam ex pluralitate Beneficiorum cõpatibilium, quæ aliqui obtinent, fit quod multi litterati, vitæ puritate, & testimonio bonæ famæ pollentes mendicant; quod cultus Divinus minuatur, dum cultus, quem plures exercere possent, restringitur ad vnũ; & sic de alijs.

149. S. Thomas quodlib. 9. art. 15. cum enumeret hæc, & alia incommoda, quæ, stando in iure naturæ, consequuntur ad pluralitatem Beneficiorum; subiungit. *Sunt vero quedam actiones, quæ absolute considerata deformitatem, vel inordinationem quandam important; quæ tamen aliquibus circumstantijs aduentibus bonæ efficiuntur, sicut occidere hominem, vel percutere in se de-*

formitatem quandam importat; sed si addatur, occidere malefactorẽ propter iustitiam, vel percutere delinquentem causa disciplina, non erit peccatum, sed virtuosum. In numero harum actionum videtur esse habere plures præbendas. Itaque pluralitas Beneficiorum ex se affert deformitatem moralem, quæ vt purificetur, requirit speciales circumstantias, quales sunt necessitas Ecclesiæ, vel ipsius Beneficij, vel paucitas eligendorum, &c. Idque explicuit Caietanus in summ. verb. Beneficium. dicens, hanc pluralitatem esse de genere nocivorum, quæ ex adiuncta ratione possunt honestari

150. Audiendus est P. Lessius de iust. cap. 34. dub. num. 137. vbi optime enumerat, & explicat inconuenientia allata à Ioanne XXII., & à S. Thoma, his verbis: *Habere plura Beneficia... solitarie consideratum inordinationem quandam involuit. Primo, quia minuitur cultus Divinus; vnus enim habens tria Beneficia, non recitat, ter preces Canonicas, nec tria facit Sacra. Secundo Ecclesia destituitur suis operarijs; vnus enim non potest in pluribus locis residere, nec plurimum ministeria obire. Tertio, fundatores frustrantur sua pia intentione. Quarto, quia frustrantur multi pauperes, forte magis idonei, magisque utiles Ecclesiæ futuri. Denique multa incommoda inuehit hæc pluralitas, vt nimiam sollicitudinem temporalium, ambitionem, luxum, incontinentiam, concubinarum, lites, scandala pusillorum, & similia.*

151. Nec minori attentione digna, quæ scribit Mag. Sotus lib. 3. de iust. quæst. 6. art. 3. vbi postquam dixit cum S. Thom. pluralitatem Beneficiorum non afferre deformitatem inseparabilem, vt mendacium, neque esse rem indifferentem, vt deambulare, sed per se, & aude sumptam & abs-

absque specialibus circumstantijs afferre deformitatem moralem; subiungit. Primum, quia ratio docet, ut unicuique ministerio suus proprie deputetur minister. Secundo, cultus Divinus detrimentum patitur. Et tertio, cum bona haec (ut diximus) stipendia sint Ecclesiarum, suo defraudantur iure. Id quod rerum usus, & experientia docet. Aggeratis siquidem Praebendis multis ad personarum paucitatem, vix ulla restat Ecclesia, cui pro ratione suarum decimarum serviat dignè. Et quarto inde sequitur distributio iustitia praevicatio, videlicet, ut multi digni egeant; alij vero exundent. Quinto, esca, & fomentum ambitionis inde subministratur: nam interdicta Praebendarum accumulatione, Sacerdotes non tam avidè sitirent, atque ambirent bonis Ecclesiae ditari. Et sexto, id in causa est, ut litterarum studia neglecta iaceant; utrimque enim spes bonorum debilitatur; scilicet, & quod meritorum ratio non habetur, & quod avida ditiorum avaritia impedimento est, ne inopes promoveantur. Quin vero septimo, & transgressio quadam est illius Paulini praecepti, [unusque in ea vocatione, qua vocatus est, maneat.] Aque illius praeterea ad Roman. 12. [Sicut in uno corpore multa membra habentur, &c.] Confirmatque dicto S. Gregorii supra relato.

Regin.

152. P. Valerius Reginaldus in Praxi fori penitent. lib. 30. tract. 3. cap. 29. sect. 1. sic ait: Certum est secundo, plura Beneficia habere, non esse actum ex se indifferentem, sed vergentem potius in malum, quam in bonum, prout D. Thomas expresse docet loco cit. Et confirmatur. Quia pluralitas Beneficiorum, si non omnino, at certe bona ex parte repugnat iuri naturae, ut satis ostendunt incommoda, quae ex ea sequi notantur, tum ab ipso D. Thoma, tum ab alijs. . . ad unde-

cim autem expressa sunt in Extravag. Joannis XXI. cuius initium est, [Execrabilis] quae licet reducere ad tria capita. Quorum primum est damnum, quod talis pluralitas infert per diminutionem Ministrorum Ecclesiae. Secundum est damnum, quod Ministri idonei capiunt, dum relinquuntur absque ullo Beneficio. Tertium est scandalum, quod datur proximis mala dispensatione honorum Dei, per quam patet, Deo ipsi, & sanctis eius fieri iniuriam, quorum cultus inde minuitur: fieri item Ecclesia, cuius spendor obscuratur, dum ex eo, quod beneficia non dentur pro meritis, sed pro cuiusque affectu, & cupiditate, in aequalitas in clero nascitur; quae est pacis inimica, & invidia fomes: inducitque neglectum tam litterarum, quam bonorum morum, tamquam inutilium ad promovendum se ad Ecclesiae Beneficia. Fieri praeterea iniuriam defunctis, praesertim fundatoribus, quibus frangitur fides, dum non satisfit obligationi annexa Beneficio: ita ut anima ipsorum frustrata subsidio debito, tardius liberentur à penis Purgatorij, diutiusque suspendantur, ac retardentur à gaudijs caelestibus, ad quae illos expectat tota caelestis curia, cuius desiderio per seeleratam illam dispensationem plerumque obstititur: sicut & pio affectui fidelium vivorum, qui ad vident, defunctos sua expectatione, debitisque suffragijs frustrari, retrahuntur à voluntate Beneficia fundandi in Ecclesia. Fieri denique iniuriam ipsismet Beneficiarijs, qui Beneficiorum multitudine farcinati, in negotiationibus, & supputationibus reddituum, ac litibus toti occupantur, nihil curantes spiritalia. Divites enim effecti, suum statum, & officium Ecclesiasticum eadem ratione negligunt, quae artifices ditati arte sua negligunt ea, quae eiusdem artis sunt. . . Unde apparet, quam miserum sit in Ecclesia, aliquas

aliquos Beneficij accumulari perinde inhiare; ac canes famelicos ossibus. Recordentur pluralitatem Beneficiorum ex cap. [Quia in tantum.] de prebendis, certum animarum periculum continere. Id, quod experientia docuit in illo Cancellario Parisiensi, &c. apparuitque Episcopo, & dixit, se perpetuo damnatum propter tria, quorum unum erat pluralitas Beneficiorum, qua ultra sufficientiam retinuit.

Gabr. Hucusque P. Reginaldus. Et pro eadem doctrina refert Gabrielem in 4. dist. 15. quaest. 8. art. 3. dub. 2. notabil. 3. Rebuffus in praxi Beneficiorum part. 1. tit. de dispensatione ad plura Beneficia, de Navarum Miscellaneo 26. de oratione num. 3., Ludolfum 1. part. de vita Christi cap. 68., & Dionysium Carthusianum, tract. de pluralitate Beneficiorum.

ARTICVLVS V.

Ex dictis Colligitur robur secundae probationis.

SVMMARIVM.

Conformius est iuri Canonico, quod Episcopus vitet pluralitatem Beneficiorum, etiam compatibilium. nu. 153.

Conformius est iuri Canonico dare Beneficium pingue sub conditione, quod renunciet antea habitum; etiam compatibilium. num. 154.

Non est simoniacum dare Beneficium sub conditione, quod agatur id, quod est conformius iuri Canonico. num. 155.

Varij modi apponendi conditionem carentes specie simoniae. num. 156.

Ea conditio, quod renunciet Beneficium compatibilium, de iure inest. nu. 157.

Ea conditio licet non insit de iure pra-

cipiente, inest de iure consulente. num. 159.

Concilium Tridentinum non revocat Sacros Canones de vitanda pluralitate. num. 161.

Alius modus explicandi, quomodo ea conditio insit de iure. num. 192.

153. **E**X quibus omnibus evidenter inferitur, esse multo conformius iuri Canonico, & constitutionibus Pontificum, & Conciliorum, vitare pluralitatem Beneficiorum; & consequenter multo melius, & consultius agere Episcopum pro bono Ecclesiae regimine, vitando, quantum potest, eam pluralitatem. Nam, & si ius permittat, duo Beneficia compatibilia haberi ab vno pro sufficientia sustentationis eius; id autem est quasi indulgentia, & mera permissio: semper enim ius Canonicum magis inclinatur ad vitandum pluralitatem, ut pote minus consentaneam ipsi iuri naturali, propter incommoda gravissima, quae ex ea pluralitate consequuntur.

154. Hinc manifeste convincitur, veram esse assertionem traditam. Etenim non potest esse simoniacum dare Beneficium sub conditione, quod fiat id, quod est conformius iuri Canonico, & utilius ad bonum Ecclesiae regimen: sed dare Beneficium pingue Clerico sub conditione, quod ad evitandam pluralitatem Beneficiorum, renunciet illud prius habitum, est conformius iuri Canonico, & utilius ad bonum Ecclesiae regimen: ergo non est simoniacum dare Beneficium sub tali conditione.

155. Confirmatur primo Non est simoniacus Episcopus, si dicat; [Confero tibi Beneficium sub conditione, quod agas id, quod est conformius iuri Canonico, & bono regimini Ecclesiae] ut ex sola terminorum apprehensione notum est: sed

Dddd colla-

collato tali Beneficio, est conformius iuri, & bono regimini Ecclesiæ, quod renunciet primum; atque adeo sub præfata conditione includitur hæc renunciatio: ergo non est simoniacus Episcopus, qui confert tale Beneficium sub conditione præfata renunciationis.

156. Confirmatur secundo. Nulla enim committeretur simonia, si Episcopus utens Tridentini verbis, diceret [Confero tibi Beneficium, sub conditione, quod nulla in hoc inveniatur *Ecclesiastici ordinis peruersio, qua unus plurimum officia occupat Clericorum.*] Neque item committitur, si dicat [Confero tibi Beneficium sub conditione, quod te conformes S. Gregorio dicenti: *Noxiū simul, & turpissimū esse si singula rerum ministeria personis totidem non fuerint distributa.*] Item neque vllum erit vestigium simoniæ, si Episcopus dicat: [Confero tibi Beneficium sub conditione, quod vites id genus, ex quo tot, & tanta incommoda consequuntur, qualia refert Pontifex, & explicant Theologi.] Similiter possunt efformari alij modi conferendi Beneficium sub conditione, desumpti ex ijs, quæ Pontifices, Concilia, S. Thomas, & Theologi differunt in locis citatis. Et quis non videt, in illis conditionibus relatis nullum simoniæ vestigium contineri; & simul in relatis conditionibus includi renunciationem prioris Beneficii? Nam dum Episcopus dicit [Confero tibi Beneficium sub conditione, quod te conformes illi dicto S. Gregorij] optime intelligit Beneficiarius, sibi iniungi conditionem renunciandi prius Beneficium.

157. Confirmatur tertio. Ideo potest Episcopus conferre Beneficiū sub conditione, quod renunciet aliud incompatible, quia ea conditio de iure inest: sed etiam conditio, quod

renunciet compatibile, de iure inest; cum sit conformius iuri vitare pluralitatem, quantum fieri potest: ergo etiā potest Episcopus conferre Beneficium sub conditione, quod renunciet prius Beneficium compatibile.

158. Dices. Quamuis sit conformius iuri vitare pluralitatem Beneficiorum, etiam compatibile, non tamen præcipit ius vitare illam in duobus compatilibus, sicut præcipit in incompatilibus: sed non inest de iure, quod ius non præcipit: ergo non inest de iure conditio de renunciatione primi compatibilis cum secundo.

159. Respondeo, absolute minorem esse falsam: cuius falsitas declaratur distinguendo consequens: Non inest de iure [præcipiente] concedo; non inest de iure [consulente] nego. Non enim est minus de iure id, quod ius consulit, quam quod ius præcipit. Nam cum iuxta Apostolum *amulari debeamus charismata meliora*; id, quod ius approbat vt melius, & vt vtilius Ecclesiæ, id semper debemus amulari, & sequi, tamquam à iure ipso iniunctum.

160. Dices secundo. Ante Concilium Tridentinum prævalebant præfate constitutiones de vitanda omnino pluralitate Beneficiorum; at cum Concilium Tridentinum permiserit, posse haberi duo compatible, quorum vnum sit insufficientis, fit, quod anteriores constitutiones non habeant locum, quatenus Decreto Tridentini repugnant. Vnde etiam fit, quod conditio de renunciando altero Beneficio compatible, quam imponit Episcopus, non inest de iure; atque adeo quod simoniam inducat.

161. Respondeo. Per Conciliū Tridentinum non revocari constitutiones Canonicas toties à Pontificibus repetitas, quin imò confirmari illis verbis supra relatis, *Sancte Sa-*
cris

cris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Ecclesijs conscribi. Et postea reprobatur violationem eorum, dicens. *Verum quoniam multi improba cupiditatis affectu, &c.* Et ad instar indulgentis, & annuentis humane necessitati, & fragilitati, permittit, quod si vnum Beneficium sit insufficiens sustentationi, possit & aliud sufficiens admittere. Quare affirmat, sanctum esse, neminem in duabus Ecclesijs conscribi; atque adeo perfectius esse omnino vitare pluralitatem; sed licet id sanctius, perfectiusque sit, indulget, vt possit habere duo, modo dicto. Itaque ante Concilium Tridentinum non erat licita pluralitas Beneficiorum, etiam duorum; post Concilium licitum est habere duo, modo dicto; sed sanctius, & perfectius est, quod Beneficiarius vno dumtaxat contentus sit. Nam ea permissio non tollit sanctitatem, & perfectionem habendi vnum dumtaxat. Quare semper manet firmum, quod ea conditio renunciandi primum Beneficium inest de iure consulente.

162. Alio etiam modo potest explicari, quomodo ea conditio renunciandi prius Beneficium inest de iure absolute, nempe quia de iure inest, quod Episcopus seruet iustitiam distributivam in Beneficijs conferendis. Contra quam est, quod dixit Ioannes XXII. verbis relatis: *Plurimorum sibi vendicat stipendia, que multis litteratis viris vite puritate, ac testimonio bona fama pollentibus, qui mendicant, possent abunde sufficere, aqua distributione collata habentibus.* Et Concilium Tridentinum verbis supra relatis ait, esse perversionem ordinis Ecclesiastici. *Quando vnus plurium officia occupat Clericorum.* Et vt loquitur P. Lessius supra relatus: *Quia frustrantur multi pauperes, forte magis idonei, magisque utiles Eccle-*

sie futuri. Et Mag. Sotus supra. *Inde sequitur iustitia distributiva prauaricatio: videlicet vt multi digni egent, alij vero exundent.* Quod etiam fufius explicuit P. Reginaldus supra citatus. Cum ergo sit de iure, quod Episcopus seruet iustitiam distributivam in conferendis Beneficijs, & ad hanc requiratur, quod abundantibus alijs, alij forte digniores non mendicent; item quod non detur Beneficium tenue digniori, & pingue minus digno; inde est quod ea conditio inest de iure.

ARTICVLVS VI.

Ampliatur vltimus conclusio, & denuo raboratur.

SUMMARIVM.

Translatio de vna Ecclesia ad aliam, etiam subconditione facta, si fiat auctoritate Episcopi, non est simoniaca. num. 163.

In cap. [Quasitum] verbo [transferre] intelligitur tam permutatio, quam translatio. Et quid inde pro conclusione? num. 164.

163. **D**ato, & non concesso, quod quando Episcopus dat Beneficium pingue sub conditione, quod renunciaret alterum tenue, ea conditio non inest iure; adhuc verum est, quod ea conditio non facit collationem simoniacam, ex alio fundamento. Nempe, quia licet omnis pactio, que sit circa spiritualia, aut spiritualibus annexa, sit simoniaca, tamen ab hac regula excipitur, translatio de vna Ecclesia ad aliam, siue fiat per modum per mutationis, in qua invenitur pactum vtriusque Beneficiarij, siue per modum translationis, dummodo id fiat aucto-

Dddd 2 tho-

Leg.

thoritate Episcopi. Et quidem permutatione certum est, quod si fiat autoritate Episcopi, non est simoniaca, quantumvis præcesserit pactio inter permutantes. Et ratio est, quia non oportebat claudere ostium permutationi, quando Episcopus iudicaret, eam esse in utilitatem Ecclesiæ, aut Beneficiorum, ut asseruit P. Suarez supra relatus. Ergo si Episcopus pro bono regimine Ecclesiæ, & pro observatione iustitiæ commutativæ interponit pactum de renunciando priori Beneficio, cum id fiat autoritate Episcopi, nihil illicitum committitur.

Suaz.

164. Confirmatur primo ex cap. *Quæsitum* de rerum permut. illis verbis: *Si autem Episcopus causam inspexerit necessariam, licite poterit de vno loco ad alium transferre personas.* Circa quem textum reducenda sunt in memoriam ea, quæ Pater Suarez, tradit, ut retuli supra art. 2., præcipue sub ea voce *transferre* intelligi quilibet sive permutationem, in qua præcedit pactio Beneficiorum, sive translationem. Quod si permutatio, in qua præcedit ea pactio, fiat autoritate Episcopi, venit nomine translationis licitæ, quare non venit etiam ea mutatio, quam Episcopus intendit pro bono regimine Ecclesiæ, quavis sub ea conditione; præcipue cum hæc dispositio magis respiciat utilitatem Ecclesiæ, quam permutatio, quæ potius respicit utilitatem Beneficiorum.

Suaz.

165. Confirmatur secundo. Episcopus licite potest de vno loco ad alium transferre personas, nempe per translationem propriam, aut impropriam: sed potest autoritate sua transferre personas, facta prius inter Beneficiarios invicem pactio: ergo poterit transferre personas, paciscendo pro bono regimine Ecclesiæ. Sicut enim pactio Beneficiorum

honestatur, si fiat permutatio autoritate Episcopi, ita etiam pactio, quæ facta fuerit ab ipso Episcopo pro utilitate, & bono regimine Ecclesiæ, similiter honestabitur.

166. Confirmatur tertio. Nam P. Thomas Sanchez, ut retuli art. 1. secutus Cordubam, Ludovicum Lopez, & Emmanuelem Rodriguez, docet, si Episcopus det Clerico Beneficium tenue, sub conditione, quod illud sit renunciaturus, casu quo illi det aliud pinguis; licite poterit dare Beneficium pingue sub ea conditione, quam promisit. Cuius rationem dat, inter alias, *Quia illa est quasi permutatio Beneficiorum, quæ autoritate Prælati fieri potest.* Sed cum Episcopus pro bono regimine Ecclesiæ dat Clerico Beneficium pingue sub conditione, quod renunciet alterum tenue, quamvis non præcesserit illa obligatio renunciandi illud, eodem modo est quasi permutatio Beneficiorum, quæ autoritate Prælati fieri potest: nam quod præcesserit, aut non præcesserit ea obligatio Beneficiorum, neque obest, neque prodest, ut ea mutatio dicatur esse quasi permutatio Beneficiorum.

Tho. San.
Cordu.
Lopez.
Rodrig.

167. Et quidem vel vtraque est simoniaca, vel vtraque manet immunis à labe simoniæ. Etenim quando Episcopus dat Beneficium tenue cum onere renunciandi illud, si dederit aliud pingue, vere est pactio circa spiritualibus annexa, eodem modo, ac quando dat Beneficium secundum sub conditione, quod renunciet primum, quamvis non præcesserit obligatio renunciandi: ergo si ea prima pactio honestatur, eo quod sit autoritate Episcopi, quia est quasi permutatio Beneficiorum, etiam secunda pactio, quæ fit pro utilitate, & bono regimine Ecclesiæ, honestabitur etiam autoritate Episcopi, cum similiter sit quasi permutatio

ta

tatio Beneficiorum. Aut si in secunda hac non valet autoritas Episcopi, neque valebit in prima.

168. Dixi sapius, id habere locum, quando Episcopus dat Beneficium sub conditione renunciandi aliud, si id facit pro vtilitate, & bono regimine Ecclesie. Nam si dat sub conditione renunciandi propter aliquod commodum suum temporale, erit simoniacus. Et ratio est. Nam ius in præfato cap. *Questum.* dat eam autoritatē Episcopo propter necessitatem Ecclesie: *Si autem Episcopus causam inspexerit necessariam;* quo nomine necessitatis venit etiam magna Ecclesie vtilitas, vt explicat P. Suarez, supra relatus. Cum ergo quælibet pactio circa spiritualibus annexa sit simoniaca, nisi quando pro necessitate, aut magna vtilitate Ecclesie intervenerit autoritas Episcopi in tali permutatione, aut quasi permutatione, fit non concedi eam autoritatem Episcopo, quando in ea quæserit aliquod commodum temporale.

169. Sed contra hanc conclusionem sic explicatā obijciunt Theologi adversæ partis propugnatores. Quamvis Episcopus habeat potestatem ad hoc, vt autoritative, & potestative approbet permutationes aliorum, & pacta in illis inita, non tamen habet potestatem ad approbandum, & iustificandum pactiones ab ipso initas: ergo quamvis possit iustificare permutationes Beneficiorum, non tamen poterit iustificare pactio- nem initam cum eo, cui confert Beneficium, dando illud sub conditione, quod renunciat alterum. Antecedens probatur primo, quia vnusquisque in se ipsum potestate, & autoritate caret. Sic enim alienationem bonorum Ecclesie, si fiat ex causa iusta, cum debita iuris solemnitate, potest Episcopus approbare, & vali-

dam facere, & tamen in illis bonis, quæ specialiter spectant ad rem Episcopalem, nequit Episcopus alienationem eorum approbare, aut validam facere. Probatur secundo idem antecedens. Nam quamvis Episcopus possit approbare, & iustificare permutationes Beneficiorum, si ipse Episcopus permutet Beneficium proprium cum alio, non potest ipse approbare suam permutationem, sed requiritur approbatio sui superioris, nempe Archiepiscopi, vel Primatis, &c. vt observat Bonacina tom. 1. tract. de simon. disp. 1. quæst. 4 §. 12. & apud ipsum Rebuffus, P. Suarez, & P. Filliucius.

Bonac.
Rebuf.
Suar.
Filliuc.

170. Respondeo distinguendo antecedens: Non habet potestatem approbandi pactiones ab ipso initas [in propriū commodum,] concedo; [in vtilitatem Ecclesie, & pro bono eius regimine] nego. Itaque quando Episcopus pro bono Ecclesie regimine, & servanda iustitia distributiva dat beneficium Clerico sub conditione, quod renunciat aliud, etiam ex compatilibus, non approbat illud pro commodo suo: quod si potest approbare permutationes Beneficiorum, & pactiones in illis contentas propter vtilitatem Beneficiorum, multo æquius est, vt approbet, & iustificet pactio- nem suam, quæ non est pro commodo suo, sed pro vtilitate Ecclesie, & pro servanda iustitia distributiva.

171. Ad primam probationem antecedentis omitto, quod Episcopus non possit exercere potestatem in se ipsum, in causa propria, circa ea, quæ sunt spiritualibus annexa. Hoc enim est, quod probant exempla subiecta. Nam quod non possit approbare, & iustificare alienationē bonorū spectantium ad rem Episcopalem est, quia ea alienatio respicit propriam Episcopi vtilitatem; sive quia id est in cau-
sa

fa propria, vel dic, id sibi esse specialiter prohibitum, ne propter proprium commodum erret in re, quæ non pertinet solum ad ipsum, sed etiam ad Successores. Deinde, quando ipse Episcopus permutat cum alio Beneficium aliquod, certum est, quod non valet approbatio ipsius, sed quod requiritur approbatio sui Superioris; quia ea permutatio, & pactio ibi contenta respicit commodum Episcopi, & est in causa propria. Nos enim fatemur, non posse Episcopum in causa propria inire pactum circa ea, quæ sunt spiritualibus annexa. Quando autem dat Beneficium Clerico sub conditione, quod renunciet alterum, cum id faciat pro bono regimine Ecclesiæ, & pro observatione iustitiæ distributiæ quam iniungunt Sacri Canones, non exercet potestatem in se ipsum, neque in causa propria, sed in causa utilitatis Ecclesiæ.

172. Respondens supra ad primam probationem antecedentis, Dixi, *omitto*, quia ea propositio, quod [Episcopus non potest exercere potestatem in se ipsum,] si vniuersaliter, & vt iacet, accipiatur, falsa est. Nam illa, quæ Episcopus potest concedere subditis, potest sibi ipsi concedere, si non sit sibi specialiter prohibitum. Et quidem id posse indirecte, certum est, nempe quando cum omni populo dispensat in aliquibus, v.g. in lege ieiunij, ea dispensatio comprehendit ipsum Episcopum. Deinde etiam est certum, quod Episcopus habet potestatem committendi suo Confessario, vt dispenset secum in ijs, in quibus potest ipse Episcopus dispensare cum suis subditis. Præterea probabilius sententia docet, posse Episcopum dispensare secum directe in ijs omnibus, in quibus potest dispensare cum suis subditis; & sibi ipsi concedere, quod potest subditis, nisi

in materia sibi specialiter interdicta. Quæ omnia tradit, & efficaciter probat cum multis Doctoribus Pater Thomas Sanchez tom. 3. de matrim. lib. 8. disp. 3. Quod autem non possit se ipsum designare ad habendum Beneficium, vel dignitatem, quod, vel quam potest alteri conferre, id est propter specialem prohibitionem capitis final. de institut. vbi dicitur, inter dantem, & recipientem debere esse distinctionem personalem.

173. Hac tamen doctrina non vtor pro responsione eius obiectionis, quia dum dat Episcopus Beneficium Clerico sub conditione, quod renunciet alterum pro bono regimine Ecclesiæ, non exercet potestatem in se ipsum, quantumvis ipse apponat eam conditionem, quia tunc eam potestatem exercet pro bono regimine Ecclesiæ, & non in causa propria, sed potius in causa publica; secus si in eo respiceret aliquod commodum suum temporale.

DISERTAT. XXVIII.

An sit gravis obligatio eligendi digniores ad Beneficia Curam animarum habentia?

CAPVT I.

Refertur propositio damnata, & præmittuntur aliqua.

SUMMARIUM.

Concilium non agit de Beneficijs nullam animarum curam habentibus. num. 2.

Alia sunt, quæ habent immediate curam animarum, & alia, quæ mediate.